№ 216 (2716) ▪ Субота, 17 листопада 2001 року ▪ Ціна договірна

Голос України

Газета Верховної Ради України

З неба над Диканькою

Матеріал читайте на 8-й стор.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

знову викрали зорі

ЦЬОГО ДНЯ

▪ 1796 р. Померла російська імператриця Катерина Друга. ▪ 1811 р. Народився Микола Іванишев, історик права. Один із засновників видань Тимчасової комісії для розгляду давніх актів у Києві. ▪ 1862 р. Помер композитор Олексій Верстовський. Його оперою «Аскольдова могила» відкрився 1867-го Київський оперний театр. ▪ 1901 р. Народився кінорежисер Іван Пир'єв (фільми «Свинарка і пастух», «Кубанські козаки», «Брати Карамазови» та ін.). Працював і на Київській кіностудії. ▪ 1918 р. Засновано Українську академію наук. ▪ 1970 р. На Місяць доставлено радянський самохідний апарат, керований із Землі, — «Луноход-1».

Глухий житлово-комунальний кут

Парламентська хроніка

Ранкове й денне засідання 16 листопада

Насамперед депутати розглянули питання про хід виконання Кабінетом Міністрів України Постанови Верховної Ради України від 7 червня 2001 року «Про стан і формування цін та тарифів у житлово-комунальній сфері». З інформацією виступив Міністр економіки та з питань європейської інтеграції Олександр Шлапак. Співдоповідачем була член профільного комітету Наталя Вітренко.

Міністр відзначив, що Кабмін розробив програму реформування житлово-комунального господарства на період до 2005 року, якою передбачено низку заходів, спрямованих на розвиток житлово-комунального господарства та захист його споживачів.

(Закінчення на 2-й стор.).

Київ і Делі шукають шляхи зближення

Державний міністр закордонних справ Індії Омар Абдулла, який прибуває з чотириденним візитом до Києва 18 листопада, на переговорах із Президентом, Прем'єр-міністром, керівництвом Верховної Ради та МЗС України обговорюватиме можливість підтримки Україною прохання Індії про визнання її постійним членом Ради Безпеки ООН. Про це на засіданні прес-клубу МЗС України заявив посол Індії в Україні Відья Бхушан Соні.

(Закінчення на 12-й стор.).

Корисна поживна їжа чи кіт у мішку

6

З Днем працівника сільського господарства вітаємо хліборобів!

Повного колосу, родючої ниви!

Професійне свято керівник кооперативу «Україна» Герой України Василь Петринюк та голова Теофіпольської районної ради Хмельницької області заслужений працівник сільського господарства Василь Шуляк зустрічають, як справжні господарі — врожаями. З чим і вітаємо давніх і щирих друзів нашої газети. Залишайтеся з хлібом і «Голосом України».

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Про проблеми села — на 4—5-й стор.

Світ про Україну

Вийти заміж за іноземця

Тисячі українських жінок об'єднує одна мрія: всі вони хочуть вийти заміж за іноземця. Тоді, гадають вони, всі їхні проблеми, бідність і незахищеність залишаться в минулому, **передає агентство «Рейтер».**

(Закінчення на 12-й стор.).

Тривога

Шкільну родину роз'єднали

У Львівській школі № 28 знайшли півтора кілограма ртуті. Дітей евакуйовано, нині вони навчаються в другу зміну в чотирьох школах міста. А у 28-й працюють фахівці управління з надзвичайних ситуацій. Приміщення потребуватиме ремонту, а всі школярі пройдуть медичне обстеження, **повідомляє наш кореспондент Оксана ТЕЛЕНЧІ.**

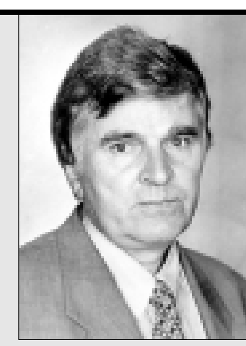
Із неба в політику

7

Дебют

«Голос України» для Ніни та Інни

Учора наша газета (в особі головного редактора Сергія Правденка) дебютувала в «Ложі преси» на радіо «Ера». В основі радіопередачі — гра зі слухачами, і ми трохи побоювалися: чи гратимуть люди в «загадки-відгадки» з серйозною офіційною газетою? Але дзвінків (попри те, що це дебют) було багато, а наші читачі-слухачі і легко грали, і легко орієнтувалися в політиці та економіці. Переможцем вікторини «П'ять запитань про "ГУ"» став Борис Нестеров з Києва (передплата на «Голос»). А суперприз за конкурс слоганів (кухонний комбайн) віддано Ніні Литвиновій з Чернігова («І дорослому й дитині потрібен «Голос України!»). Друге місце (приз — електропраска) посіла Інна Попова з Черкас («Голос України» — то правда вільної людини!»). Переможців прийнято до Клубу «голосоукраїнців». Отже, до зустрічі наступної п'ятниці на радіо «Ера»!

Двірцеві інтриги на Русі

10-11

До уваги тих, хто виграв призи у Львівській області

По виграші треба звертатися за адресою: Львів, вул. Стрийська, 76-В, кв. 13, Теленчі Оксана Євгенівна, власний кореспондент «ГУ», тел. 8-0322—35-51-20.

Передплатив і виграв

«Сусіди поквапилися на пошту»...

Михайло Кінаш із Славського першим прибув до корпункту по виграш. Одразу вдягнув срібний перстень-печатку на палець і сказав: «Покажу всім сусідам, поштовикам, які привітали мене і зацікавилися призом».

Газету Михайло Іванович передплачує з 1991 року і не просто читає її, а уважно відстежує усі політичні процеси, діяльність органів місцевого самоврядування як депутат селищної ради вже в третьому скликанні. Понад 28 років Михайло Іванович працював у міліції, а нині у свої 72 залишається «на посту»: багатьох консультує як юрист, допомагає з газифікацією. Радіє, що внук Ростислав Кобильник здобув юридичну освіту і нині працює помічником прокурора в Бориславі.

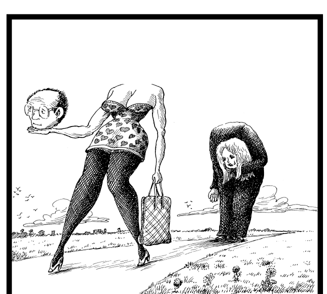
— Напишіть у газеті про те, що наші люди проти депутатської недоторканності, — наполягав Михайло Кінаш.— А наша селищна рада порушує проблему статусу Славського, йому необхідно надати обласне підпорядкування, як Трускавцю і Моршину. Адже в нас діє 33 турбази. Приїжджайте кататися на лижах, підніметеся канатною дорогою на гору Тростян.

Коли мої сусіди дізналися про виграш, поспішили на пошту передплачувати вашу газету. Я їх загітував, адже в «Голосі України» багато цікавого.

Недавно громада Славського відзначала 518 років з дня заснування селища. На врочистостях голова селищної ради Лука Мичко назвав ім'я нашого читача серед найактивніших і найвідданіших справі депутатів.

Прийміть наші вітання, Михайле Івановичу. Міцного здоров'я!

Оксана ТЕЛЕНЧІ,
власкор «Голосу України» у Львівській області.

Курінь

13

P. S. **Для населення України ціни на електроенергію не зростуть**

Зелене світло — пенсійній реформі

Вечірнє засідання 15 листопада

Парламентська хроніка

З-поміж понад 40 законодавчих актів, проголосованих на вечірньому засіданні, очікувалося, що народні депутати приймуть у другому читанні проект закону про вибори депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів, оскільки часу для підготовки виборчої кампанії залишається дедалі менше.

Однак голова Комітету з питань державного будівництва та місцевого самоврядування Юлій Іоффе, зважаючи на зауваження і побажання Президента щодо закону про місцеві вибори, запропонував парламентаріям спочатку визначитися з концепцією цього закону. Після тривалих дебатів цю пропозицію було прийнято і проголосовано. Отже, новий закон має передбачити змішану систему виборів 50 на 50 у містах обласного підпорядкування, Києві та Севастополі. І мажоритарну — на виборах місцевих рад та сільських, селищних, міських голів. Сесія доручила профільному комітету оперативно готувати цей невідкладний закон для розгляду.

Друге важливе питання, якому народні депутати відвели чимало часу, — це прийняття закону про особливості виробництва, експорту та імпорту дисків для лазерних систем зчитування (друге читання). З одного боку, закони про інтелектуальну власність діють у кожному цивілізованому суспільстві, а з другого — США, зокрема, звинувачуючи Україну в потуранні піратського використання лазерних дисків, сповнені наміру застосувати проти нас економічні санкції. Це може обернутися втратою понад 300 млн. доларів та сорока тисяч робочих місць у металургійній, легкій і харчовій промисловості. Однак під час голосування законопроект не набрав необхідної кількості голосів і був повернутий на доопрацювання.

Цього дня народні депутати, як наголошувалося на сесії, нарешті дали зелене світло пенсійній реформі. 247 голосами вони прийняли у першому читанні проект закону про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування та доопрацьований законопроект про недержавне пенсійне забезпечення (перше читання). Були висловлені численні побажання, щоб пенсійна реформа, «яка все гучніше стукає у двері», знайшла своє законодавче вирішення зусиллями ще цього складу Верховної Ради.

Серед інших ухвалених законодавчих актів прийнято в цілому закони про затвердження прожиткового мінімуму на 2002 рік, про відвернення насильства у сім'ї, про рекламу (стосується передусім різкого обмеження реклами тютюнових виробів та алкоголю). У першому читанні — про запобігання, та протидію легалізації («відмиванню») доходів, отриманих злочинним шляхом; про державний (фінансовий) контроль за декларуванням доходів осіб, уповноважених на виконання функцій держави та їх витратами; про фінансово-кредитні механізми житлового будівництва. Ратифіковано ряд міжнародних угод.

На голосування було винесено проект закону про внесення зміни до статті 73 Кодексу законів про працю. Йшлося про встановлення вихідних днів 7—9 листопада, які ще недавно називалися жовтневими святами. Іншим законопроектом пропонувалося зробити святковим 9 березня — день народження Тараса Шевченка. Перший законопроект не підтримали праві фракції, і він не був прийнятий. Другий —не підтримали ліві, і його також не прийняли.

Фракція комуністів запропонувала проголосувати за обидва закони в пакеті, отоді вони будуть прийняті. Цю пропозицію Першому заступникові голови ВР Віктору Медведчуку довелося ставити на голосування. Більшість її не підтримала, а в кулуарах жартували: позбулися двох свят, а мали шанс...

І таке буває.

Анатолій КАРАСЬ.

Глухий житлово-комунальний кут

Ранкове й денне засідання 16 листопада

(Початок на 1-й стор.).

Зроблено аналіз рівня та обгрунтованості чинних тарифів на житлово-комунальні послуги для всіх груп споживачів, норм споживання послуг, нормативів втрат і витрат, які входять до собівартості послуг.

Водночас міністр змушений був визнати, що не було запроваджено дотацій на оплату житлово-комунальних послуг сім'ям, чий фактичний сукупний доход не перевищує сукупного прожиткового мінімуму. Негативний вплив має також те, що бракує фінансів для встановлення приладів обліку та регулювання споживання холодної, гарячої води і теплової енергії за рахунок державного бюджету, бо не виконується його доходна частина.

Під час обговорення народний депутат Іван Кірімов та деякі інші депутати зазначали, що галузь перебуває у жалюгідному становищі, заборгованість із зарплати серед її працівників — найвища в державі.

Депутати вносили пропозиції про списання фактично безнадійних заборгованостей населення. Однак Кабмін поки що до цього не готовий. Як зазначив О. Шлапак, один з виходів — надання цільових субсидій. Їх нині одержують 1,8 млн. осіб. Але належного порядку в цьому питанні не наведено.

В обговоренні виступили народні депутати Володимир Марченко, Володимир Моісеєнко, Євген Красняков, Ігор Юхновський. Оцінки роботи Кабміну були переважно гостро негативні. Зокрема, зазначалося, що тарифи на житлово-комунальні послуги слід істотно знизити, бо вони стали непосильним тягарем для надто куцих сімейних бюджетів основної маси населення. 70 відсотків звернень виборців до своїх депутатів стосуються рівня платежів за житлово-комунальні послуги. То де вихід? Передовсім — у підвищенні зарплат і пенсій, а також зниженні тарифів на житлово-комунальні послуги. Без цього проблеми не розв'язати.

Далі обговорено проект закону про призначення керівників (президентів) Національної телекомпанії України і Національної радіокомпанії України та припинення їх повноважень. Основні його положення доповів секретар Комітету ВР з питань свободи слова та інформації Віталій Шевченко. Він зазначив, що невирішених та неврегульованих питань тут ще чимало. Характерно, додав доповідач, що саме з них у комітету Верховної Ради і Президента особливо часто постають колізії. На думку Володимира Моісеєнка, Михайла Степанова та Павла Мовчана, прерогатива у припиненні повноважень керівників теле- та радіокомпаній має належати Верховній Раді, а не Президентові України.

Іван ДМИТРЕНКО.
Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Вибори-2002

Лідери вибрали лідера

Виборчий блок «За єдину Україну» визначився з лідером — ним стане глава адміністрації Президента України Володимир Литвин. Як повідомляє прес-служба Партії регіонів, таке рішення «остаточне». На думку керівників партій, що входять до блоку, — «Трудова Україна», НДП, Партія регіонів та Аграрна партія, — саме В. Литвин здатен посилити роботу блоку і його авторитет серед потенційних виборців, бо це людина «незаангажована і виважена у своїх поглядах».

«Ми знайшли оригінальний варіант, щоб працювати на виборах», — сказав на прес-конференції лідер НДП Валерій Пустовойтенко. Водночас, за його словами, питання про висунення В. Литвина лідером блоку ще обговорюватиметься на політраді НДП. Щоправда, сам В. Литвин поки що не заявив про свою згоду очолити блок.

Фото УНІАН.

З професійним святом

У п'ятницю, 16 листопада, після відкриття ранкового пленарного засідання парламенту Перший заступник Голови Верховної Ради України Віктор МЕДВЕДЧУК привітав представників електронних засобів масової інформації та парламентських журналістів з Днем працівників радіо, телебачення і зв'язку. Наводимо повний текст привітання Віктора МЕДВЕДЧУКА.

Шановні народні депутати, шановні гості Верховної Ради України!

Дозвольте від вашого імені привітати із професійним святом усіх працівників радіо, телебачення і зв'язку. Поздоровляємо журналістів, телеоператорів і режисерів, інженерів і техніків — «ліриків і фізиків» цієї галузі масових комунікацій.

Завдяки вашим численним мікрофонам і телекамерам, встановленим у ложі преси, для сучасників і нащадків фіксується кожне наше слово. А ввечері перед екранами телевізорів ми отримуємо можливість пересвідчитися у його вазі і значущості.

У ваших відео- і аудіоархівах зберігаються численні матеріали про визначні події в історії становлення держави, місцем яких став український парламент.

Я впевнений, що й надалі у стінах Верховної Ради ви створите чимало нових сюжетів, гідних історії. Бажаю всім іменинникам, щоб у сесійній залі про них згадували, не лише говорячи про трансляцію пленарних засідань. Щоб опікувалися не лише напередодні парламентських виборів. Зичимо доброго, святкового настрою, творчих успіхів, здоров'я вам і вашим сім'ям.

У бюджетному процесі — бойова нічия

У процесі ухвалення Держбюджету України на 2002 рік почалося найцікавіше — торг за кожну гривню між урядом Анатолія Кінаха і представниками одинадцяти парламентських фракцій та груп, які напередодні виборів до Верховної Ради особливо завзято обстоюють свої корпоративні лобістські інтереси. Саме Кабмін і згадані фракції виступили співавторами постанови про ухвалення проекту Держбюджету в першому читанні. І саме в цьому документі зафіксовано, послуговуючися спортивною мовою, бойову нічию в боротьбі за бюджет, про яку кожна зі сторін цілком може казати як про свою перемогу.

(Закінчення на 15-й стор.).

ЗАКОНОДАВЕЦЬ

Тиск на журналіста «пахне» криміналом

НОВА НОРМА: новим Кримінальним кодексом України (далі — КК) передбачено додаткові гарантії законної професійної діяльності журналістів, яка, як відомо, є свідченням реалізації громадянами свого конституційного права на свободу думки і слова, на вільне висловлення власних поглядів і переконань.

Це означає, що перешкоджання законній професійній діяльності і окремого журналіста, і засобу масової інформації визнано злочином, за який передбачено відповідальність за ст. 171 КК. Йдеться про такі дії, як:

1) перешкоджання законній діяльності журналістів (ч. 1 ст. 171);

2) переслідування журналіста за виконання професійних обов'язків або за критику (ч. 2 ст. 171).

Перешкоджання законній професійній діяльності журналістів — це протиправне створення перепон, обмежень, заборон щодо одержання, використання, поширення та зберігання інформації окремим журналістом (журналістами) чи засобом масової інформації. Це може бути примушування до поширення певної інформації або відмова в її поширенні, здійснення цензури, незаконне вилучення тиражу друкованої продукції, зняття передачі з ефіру, недопущення журналіста до участі у прес-конференції, безпідставна відмова в акредитації засобу масової інформації чи окремому журналістові, позбавлення журналіста чи засобу масової інформації можливості скористатися переважним правом на одержання інформації, необґрунтована відмова у задоволенні запиту щодо доступу до офіційних документів або наданні письмової чи усної інформації, порушення права власності на інформацію, навмисне приховування інформації, безпідставна відмова від поширення певної інформації тощо.

Якщо перешкоджання здійснювалося шляхом використання службових повноважень, погрози вбивством або знищення майна, застосування фізичного насильства, знищення або пошкодження майна, підкупу службової особи, то такі дії додатково кваліфікуватимуться за іншими відповідними статтями КК.

Так само додатково кваліфікуватимуться і перепони законній професійній діяльності журналістів у ході передвиборної кампанії з метою вплинути на результати виборів, якщо це призвело до перешкоджання здійсненню громадянином України його виборчого права (ст. 157 КК — перешкоджання здійсненню виборчого права).

Водночас злочинними не вважатимуться перешкоди журналістові в його діяльності, вчинені на законних підставах (наприклад, припинення випуску друкованого засобу масової інформації за рішенням суду, позбавлення журналіста акредитації за перевищення ним своїх повноважень чи невиконання обов'язків).

Переслідування може полягати у фізичному чи психічному впливі на журналіста, його рідних чи близьких, знищенні або пошкодженні його майна, обмеженні або позбавленні його прав чи законних інтересів (позбавлення премії, істотне зменшення розміру гонорару, звільнення з роботи чи переведення на іншу роботу, відмова оприлюднювати підготовлені ним матеріали). Але обов`язковою умовою для кваліфікації цього діяння за ч. 2 ст. 171 КК має бути причинний його зв`язок з виконанням журналістом професійних обов'язків, критикою юридичних чи фізичних (не обов'язково самого винного) осіб.

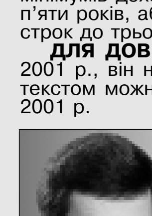
Відповідальність за ст. 171 КК фізичні та юридичні особи несуть лише в разі перешкоджання саме законній професійній діяльності журналіста. Якщо суд встановить, що представник мас-медіа сам діяв незаконно (наприклад, порушуючи встановлений законом порядок, збирав інформацію з обмеженим доступом (конфіденційна та таємна); пропагував війну, насильство та жорстокість; поширював інформацію, яка підриває суспільну мораль або підбурює до правопорушень, принижує честь і гідність людини; втручався у приватне життя особи), то складу злочину в діях кривдника «акули пера» він не побачить.

Злочинним перешкоджання законній професійній діяльності журналіста визнається за умови заподіяння або можливості заподіяння істотної шкоди фізичній (і самому журналісту, й іншій людині) чи юридичній особі, суспільству або державі.

Суб'єктом цього злочину може бути службова або приватна особа, яка досягла 16-річного віку.

ЗВЕРТАЄМО УВАГУ: згідно з санкцією ч. 1 ст. 171 КК, перешкоджання професійній діяльності журналіста карається штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років, а згідно з ч. 2 ст. 171 КК (за переслідування) — штрафом до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, або обмеженням волі на строк до п'яти років, або позбавленням права обіймати певні посади на строк до трьох років.

ДЛЯ ДОВІДКИ: новий КК ухвалено парламентом 5 квітня 2001 р., він набрав чинності з 1 вересня ц. р. З повним його текстом можна ознайомитися в «Голосі України» за 19 червня 2001 р.

Микола МЕЛЬНИК,
кандидат юридичних наук.

Ведучі рубрики нагадують норму ст. 68 Конституції України:

«Незнання законів не звільняє від юридичної відповідальності»

Анатолій БЕНЬ,
оглядач «Голосу України».

У процесі ухвалення Держбюджету України на 2002 рік почалося найцікавіше — торг за кожну гривню

Голова пішов, тарифи залишилися

Відставкою за власним бажанням міського голови Віталія Косих завершилася сесія Чернігівської міськради. Сесія задовольнила його заяву у зв'язку з переходом на іншу роботу — начальником обласного центру зайнятості. Обов'язки керівника виконуватиме заступник міського голови Олександр Соколов.

А перед цим сесія розглядала питання про призупинення введення в дію нових тарифів на теплопостачання від ВАТ «Облтеплокомуненерго» в Чернігові. Розгляд супроводжувався майже двохтисячним пікетом чернігівців, яких до стін міськради привів місцевий осередок Соцпартії. Ситуацію розрядив голова Чернігівської облдержадміністрації Микола Бутко, який повідомив, що прийняв рішення призупинити підвищення тарифів на теплопостачання до 1 січня 2002 року. Однак із цього питання намічено провести ще одну сесію міськради.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігів.

Фотофакт

У Київському національному університеті технологій та дизайну відбувся показ моделей одягу для дітей та молоді з функціональними обмеженнями.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Дорогі селяни!

Вітання

Народний рух України сердечно вітає вас, українських хліборобів, людей, мозолясті руки яких знають справжню ціну праці, з професійним святом.

Народний рух України надає пріоритетного значення розвиткові аграрного сектора економіки, що відображено у програмі нашої партії. Наша політика спрямована на становлення реального господаря — приватного власника на селі та створення ефективної багатоукладної конкурентної аграрної економіки. Наша головна мета —підвищення добробуту селян. Це наша з вами спільна мета. Ми, рухівці, робимо все для того, щоб після десятиліть комуністичних утисків нарешті «село розквітло, мов писанка», у незалежній Україні.

Наші спільні зусилля дали перші результати. У 2000 —2001 роках почалося реальне економічне відродження українського села. Нинішнього року ви довели всьому світові свою працездатність, виростивши на власній землі понад 40 млн. тонн хліба. Завдяки вам Україна заявила про себе як потужна аграрна держава, яка може і повинна стати житницею не тільки Європи, а й інших континентів.

Сьогодні ми хочемо також привітати вас із ще однією спільною перемогою — прийняттям Верховною Радою нового Земельного кодексу України, який закріплює ваше право власності на землю і створює добрі умови для заможного життя.

Ми розуміємо, що треба зробити ще чимало. Для того, щоб ефективно використовувати землю, прибутково вести господарство, вам потрібна нова техніка і технології, потрібні дешеві довгочасні кредити. В сьогоднішніх умовах вам не обійтися без налагодженої системи сільськогосподарської обслуговуючої кооперації, кредитних спілок, без нових ринків збуту і, нарешті, без фахових порад, надання яких зможе забезпечити сільськогосподарська дорадча служба.

Народний рух України добре розуміє ваші потреби, оскільки переважна більшість членів нашої партії прийшли «від землі». Ми послідовно відстоювали і будемо відстоювати ваші права та інтереси шляхом прийняття важливих для сільського господарства законів, нашого впливу на формування та реалізацію державної аграрної політики.

У цей святковий день бажаємо вам, дорогі хлібороби, вашим рідним і близьким здоров'я, спокою у родинах, достатку і довголіття. Щоб у кожній сім'ї був хліб і до хліба на столі. А буде хліб — то й лунатиме наша прекрасна українська пісня.

Шлях до багатої держави починається від заможного селянина, від міцного господарства. Ми, Народний рух України, долаємо цей шлях разом із вами.

Низький уклін вам за вашу працю, дорогі селяни, за вашу відданість Українській державі!

Геннадій УДОВЕНКО,
голова фракції Народного руху України.

Проблема

Ліфти зупиняться — жирок доведеться скинути

Із 2743 ліфтів в області працює менш як половина. Адміністрація акціонерного підприємства «Луганськліфт» оголосила своєму колективу про подальше скорочення. Подейкують, що в грудні всі машини буде зупинено. Втім, мешканці міст Стаханова, Краснодона, Алчевська, Брянки, Кіровська та Перевальська долають шлях до квартир пішки вже давно. В Алчевську, наприклад, ліфти стоять четвертий рік. Із 480 в робочому стані перебувають лише близько 60 ліфтів, решта пограбовано до такої міри, що відновленню в окремих випадках не підлягають.

До речі, лише за останній час заборонено експлуатацію 74 діючих ліфтів. Причина — закінчення гарантійного терміну їх роботи. Для модернізації агрегатів потрібно три мільйони гривень, а про те, щоб купити нові, «Луганськліфт» лише мріє. Останній новий ліфт, за словами фахівців, було придбано ще на початку 60-х років.

Алла АНТИПОВА.

Луганська область.

Точка зору

Нові загадки у «справі Гонгадзе»

Судово-медичний експерт Ігор Воротинцев стверджує, що передав журналістам останки саме «таращанського тіла». Про це він повідомив на засіданні спеціальної парламентської комісії з розслідування справи Георгія Гонгадзе. Згодом ці останки було досліджено у Німеччині. Німецькі експерти дійшли висновку, що останки — частини людського тіла, але вони не належать Георгію Гонгадзе.

І. Воротинцев також заявив, що інших тіл у нього не було. За його словами, свідоцтво про смерть Георгія виписано на прохання журналістів, але цей документ був оформлений з порушенням вимог і не міг слугувати підставою для видачі державного свідоцтва про смерть. Експерт також підтвердив, що упізнання було проведено за браслетом, перснем, кулоном, умістом шлунку і осколком, який було витягнуто з правого передпліччя.

Ігор Воротинцев заявляє, що ніколи не казав про пропажу «тіла», оскільки напередодні приїзду журналістів був поінформований, що тіло буде перевезено до Києва. Несподіванкою для нього стало тільки те, що останки вивезли за його відсутності.

Агентство «Інтерфакс-Україна» також повідомляє, що на засіданні комісія затвердила текст відкритого листа до Президента України Леоніда Кучми, оскільки комісія вже тричі зверталася до нього з проханням про зустріч, але відповіді так і не отримала. Голова комісії Олександр Жир зазначив, що депутати під час розмови з главою держави хотіли б насамперед з'ясувати питання, що стосуються завдань комісії. Він також висловився за те, щоб зустріч була зафіксована за допомогою технічних засобів і пройшла у присутності журналістів.

Конкурси

«Я вам пишу...»

В Україні з 16 листопада 2001 року до 30 січня 2002 року триватиме черговий, 31-й, конкурс під назвою «Лист людини, спілкування з якою ти потребуєш». Це творче змагання епістолярних творів для молоді було запроваджено у 1969 році на Токійському конгресі Всесвітнього поштового союзу (ВПС) під егідою ЮНЕСКО.

Проводиться захід у два тури. На першому — організовують національні конкурси. В Україні цю місію виконує Українське державне підприємство поштового зв'язку «Укрпошта». Згідно з умовами, у змаганні беруть участь діти віком від 10 до 15 років. Передбачається, що в творах, написаних у формі листа уявній чи конкретній особі, діти звертатимуться до людини, якої нині поряд з ними нема, але яку вони хотіли б бачити, спілкуватися з нею, відчувати її дружню підтримку тощо.

Змагання проводиться по регіонах. Листи переможців надсилатимуться до Києва, де журі визначить призові місця в рамках національного конкурсу. Найкращий твір з України буде відправлено до Міжнародного бюро ВПС для участі в завершальному турі. Обсяг твору-листа має становити 500—1000 слів рукописного або друкованого тексту. Надсилається він на адресу філії «Укрпошти» за місцем проживання учасника конкурсу. На конверті треба зробити позначку «Конкурс ВПС». На переможців чекають грошові премії.

Докладніше про умови змагання в епістолярному мистецтві можна дізнатися в будь-якому поштовому відділенні зв'язку, **повідомляє Укрінформ з посиланням на прес-службу «Укрпошти».**

Гроші

Якщо допекла скрута

Майже 1600 жителів Житомирщини одержали матеріальну допомогу від депутатів обласної ради. Звідки взялися гроші? Під час складання кошторису витрат кожному депутату було виділено для цього по тисячі гривень. Вже з цих цифр можна судити, що суми допомоги невеликі. Але реалії такі, що виборці приходять до своїх обранців нерідко саме тому, що допекла скрута. І просять на найнеобхідніше, зокрема на медикаменти. Така допомога (а надають її з дотриманням усіх необхідних формальностей) не розв'язує, звичайно, проблеми бідності, але вкрай важлива для конкретної людини.

Олексій КАВУН.

Житомирська область.

Вісті з Харківщини

Інваліди по зору сіли за комп'ютер

Центр соціальної реабілітації інвалідів по зору відкрито в Харкові з ініціативи громадської організації інвалідів. Усі, хто звернувся, можуть отримати бескоштовну консультацію психолога і юриста. Але головне — вони працюватимуть на звукових комп'ютерах, які надають незрячим однакові зі здоровими людьми можливості здобувати освіту.

У Харкові близько 70 тис. інвалідів, із них понад 3 тис. — інваліди по зору.

Відкрито музей

Презентація музею зв'язку, відкритого в приміщенні Харківської міжміської телефонної станції, відбулася напередодні Дня працівників радіо, телебачення та зв'язку. Представлені в музеї експонати розповідають про розвиток засобів комунікації, починаючи від сторожових веж, з яких передавали повідомлення з допомогою диму й факелів, до апаратів мобільного зв'язку і глобальної мережі Інтернет.

Депутати вимагають оголосити мораторій

Депутати Харківської міської ради збираються оголосити мораторій на підвищення тарифів на житлово-комунальні послуги. Народні обранці керуються законом про прожитковий мінімум громадян, відповідно до якого розмір комунальних платежів не повинен становити більше як 12 відсотків сукупного доходу сім'ї.

Будуть нові станції метро

Глава облдержадміністрації Євген Кушнарьов вважає за можливе здачу в експлуатацію пускової дільниці третьої лінії метро до 350-річчя обласного центру. Його відзначатимуть 2004 року. До цієї дати метробудівці, обласна і міська влада мають намір здати в експлуатацію ще дві нові станції третьої лінії.

На службу — з вірним товаришем

Триває призов до лав Збройних Сил України. Нинішньої осені служити підуть понад дві тисячі харків'ян. А у вівторок на обласному призовному пункті проводжали перших новобранців. Ці юнаки переконані, що служити на кордоні престижно. Офіцери, в свою чергу, кажуть, що із нинішнього осіннього призову потрапити в прикордонні війська хотіло чимало юнаків, але вдягнуть зелену форму лише 130 осіб.

Бухгалтера за викликом запрошували?

У місті Ізюмі розпочав роботу бухгалтерсько-консультативний центр «Баланс». За словами координатора проекту Андрія Кравченка, результати опитування ізюмських підприємців засвідчили, що 75 відсотків керівників малих підприємств, які не можуть собі дозволити утримувати постійного бухгалтера, не задоволені якістю роботи позаштатних співробітників. Створення спеціалізованої фірми зможе заповнити цю нішу на ринку послуг.

Контрабанду припинили

Гучну справу про поставки через Харківську область контрабандної зброї можна вважати закінченою. Дергачівський районний суд засудив останнього зловмисника із учасників злочинної групи до трьох років позбавлення волі. Він перебував у розшуку після того, як його спільників було затримано.

Під час операції у контрабандистів вилучили гранатомет, автомат, кілька пістолетів та іншу зброю.

Добірку підготував Микола КОСИЙ.

Фотофакт

На семінарі «Досвід розв'язання проблем реформування комунального господарства міст України» у Києві обговорювалися проблеми законодавчого забезпечення роботи комунальних служб.

На знімку: *один із проектів перебудови п'ятиповерхового житлового будинку, так званої «хрущовки».*

Фото Олександра СИНИЦІ (УНІАН).

Тост за руки, що пахнуть хлібом

Завтра — День працівників сільського господарства

Цього дня за поважних урядовців, які визначають аграрну політику, піднімати келих не хочеться. На словах їх зусилля спрямовані на підвищення добробуту трудівників ланів і ферм. А на ділі?.. Взяти хоча б рік нинішній. Телевізор не вгаває: чи сурмить про небувалий урожай — 40 мільйонів тонн збіжжя. От до чого, мовляв, веде мудра політика столичних аграрних керівників. Таке враження, ніби саме вони й сиділи за кермом комбайна. У цьому випадку віншувати слід не їх, а хліборобів, котрі, попри брак всього і вся, спромоглися виростити і зібрати зернові. Від чиновників треба було зовсім небагато — створити умови, за яких на селі отримали б дивіденди, адекватні вирощеному врожаєві. А вийшло: реалізувати пшеницю за вигідними для села цінами неможливо. Продавай за демпінговими. Торік, коли був неврожай і багато які агроформування завершили сезон збитково, —це зрозуміло. А цього року?

Або ще несвяткові роздуми: вирішили наші законодавці з подання Кабміну дозволити імпорт 260 тисяч тонн цукру-сирцю на пільгових умовах. А куди тепер подіти цукор, зварений на українських заводах? От і сидить вітчизняний виробник на мішках із білими кристалами, наче дурень на золоті. Виходить, у столиці лише на словах роблять політику, котра має захищати працівників села, а насправді обстоюють інтереси комерційних структур і свої власні.

Одні, внаслідок отієї політики, як і раніше, наживаються, інші — убожіють. Як звичайній доярці чи, скажімо, механізаторові довести, навіть із найвищих трибун, що на село прийшла стабілізація, коли результати тієї «стабілізації» вони день у день відчувають на власній шкурі?

Трохи статистики. Лише п'ять мешканців сіл із ста мають можливість користуватися звичним для городян централізованим опаленням, дванадцять — водопроводом, 27 — природним газом, і лише в одному домі зі ста з крана тече гаряча вода. У дев'яти тисячах сіл немає закладів охорони здоров'я. На запитання, як можна жити в таких умовах, статистика так само промовисто відповідає: ніяк. За останні десять років населення у сільській місцевості скоротилося на мільйон осіб, а з карти України зникли назви 310 сіл. Не дивина, що слово «реформа» на селі стало лайливим.

Тому нічого іншого не залишається, аніж проголосити тост-сподівання за день завтрашній. Те, що майбутнє для тих, хто нині за рахунок села нагромаджує мільйонні статки і політичні дивіденди, світить світле, зрозуміло й без слів. Хотілося б, щоб люди, які годують державу, справді отримували за свою працю по заслугах. І нині герої цих сторінок — не столичні аграрні керівники, а прості люди з їхніми проблемами. Може, подано все не в надто святкових тонах і не зовсім те, що прагнули б прочитати аграрні лідери державного рівня, але, як каже один відомий політик, «маємо те, що маємо».

Галина КВІТКА.

Анекдот до теми

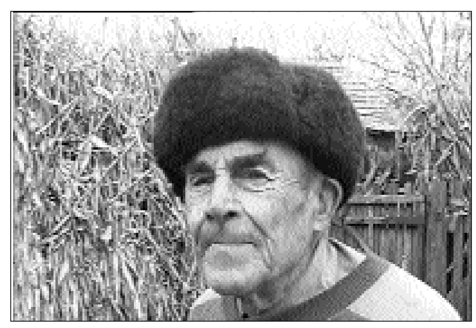
На гірській стежці провідник попереджає туристів:

— Тут дуже небезпечне місце, тому прошу всіх бути обережними. Та як хтось все-таки зірветься зі скелі, падаючи вниз, подивіться ліворуч — там незабутній краєвид.

Чужий на своїй землі

Доля

Уперше він орав цю землю ще шістдесят років тому —кіньми і ручним плугом. За окупаційної влади йому не знадобилися знання механізатора — німці забрали всю техніку. Та й механізатором до того довелося бути лише кілька тижнів, коли вдень і вночі, маскуючись від нальотів авіації, випускник Олександрійської школи комбайнерів новеньким «Комунаром» збирав останній передвоєнний хліб України.

Він дотепер пам'ятає, яку частину останнього поля вони так і не встигли докосити — 60 гектарів. Трактори і комбайни розвернули на схід — в евакуацію, але незабаром їх наздогнали чужі мотоциклісти в сірих касках і наказали — повертай, приїхали.

У сорок третьому він вперше посправжньому понюхав своє село, коли польовий військкомат призвав його на службу. А після війни повернувся механізатор у своє село, сів на новий трактор. Відтоді з ранку до вечора знав лише поле, рівні лінії борізд, жовту ниву та сірі сільські шляхи. Від весняної оранки — до сівби, від сівби — до жнив, там знову оранка, сівба — і так по колу за роком рік.

Земля була та сама, кожен лан знав, як двір батьківської хати, лише назва господарства, на полях якого ростив хліб селянин, часто змінювалася. Перед війною — «Шлях до комунізму», за німців — колгосп № 36, потім «укрупнений» ім. Калініна, далі — «розукрупнений» радгосп-технікум... Були ще на конторі трафарети підсобного господарства «Гірник», КСП «Гірник», а закінчилася справа товариством з обмеженою відповідальністю. Остання назва старенького уже не хвилює — це відбулося після нього.

Нині йому сімдесят шість. Він живе з сином у своїй хаті, вдячний державі за ветеранську пенсію і можливість купити машину вугілля за пільговою ціною. Не може вже бути ні трактористом, ні сторожем. Тримає корову, виписує причеп соломи за півсотні гривень. Чекає доброї роботи для сина, дивиться телевізор і вірить усьому, що по ньому розповідають. Павло Іванович Бордюг — мешканець села Звенигородка, що поблизу Олександрії на Кіровоградщині. Його доля загалом повторює долі тисяч і тисяч хліборобів старшого покоління українських селян. Але є одна відмінність — після півстолітньої праці на землі Павло Іванович не удостоївся щастя мати власний наділ. Як і ще шість десятків пенсіонерів Звенигородської сільради. Щось не склеїлося в законах, не пощастило звенигородським ветеранам — не тоді, не за тієї назви господарства пішли люди на пенсію.

За два роки було кілька судів, загальних зборів, комісій з району, області... Не визначать винних, не знайдуть потрібний кодекс, а головне — не скажуть, чому колгоспнику з п'ятирічним стажем виділене пай, а з п'ятдесятирічним — ні. Що це за закон такий?

— Телевізор у мене працює, — каже Павло Іванович. —Там розповідають, що за президентським указом дуже добре пройшла реформа. А чому такий хороший указ не спрацював у нашому селі? Під старість хотів би знати — чия ж вона, наша земля?

Ігор КОВАЛЕНКО.

Кіровоградська область.

На знімку: Павло Бордюг.

Фото автора.

Гектари за могорич

Тенденції

Волинських селян вкотре пошили в дурні. За їхніми спинами чимало спритних сільських голів спекулювали всенародним багатством — святою земелькою. А трясонули хитрунів за комір співробітники обласного контрольно-ревізійного управління, які перевіряли цільове використання сільгоспугідь, зокрема земель запасу і резервного фонду.

— Майже у 120 сільрадах краю засіли марнотратники, а не господарі, — обурюється заступник начальника КРУ у Волинській області Галина Левчук. — Через недбалість місцеві бюджети недоотримали майже 600 тисяч гривень. Наприклад, місцеві ради переважно поліських районів надали в оренду більш як 9 тисяч гектарів землі без укладання договорів, тобто безплатно. То чим розраховуються орендарі з власниками? Могоричами чи, можливо, чимось вартіснішим?

Так, спритники з Видертської сільради Камінь-Каширського району всупереч рішенню сесії без укладання угоди про оренду надали в тимчасове користування місцевому СВК 42 гектари угідь і 30 гектарів землі резервного фонду. Тутешній бюджет недолічився семи тисяч гривень.

Схожу аферу прокрутила Броницька сільрада того ж району. Без укладання договорів про оренду під громадське пасовище передано 195 гектарів. Хоча на сесії сільради хлібороби одностайно вирішили брати по 5 гривень плати за випасання кожної корівчини. Байдужість тутешнього війта завдала покласти до сільської скарбнички майже 3 тисячі гривень.

Дещо хитріше дурять громаду в Залаззівській сільраді Любешівського району. Як зазвичай, на сесії було прийнято рішення брати за оренду гектара орної землі 80 гривень. Але в сільраді вирішили інакше і в договорі на оренду сільгоспугідь місцевим господарствам встановили нову ціну — лише 18 гривень. До бюджету не надійшло понад 17 тисяч гривень. Де осіла різниця, здогадатися не важко.

Однак найбільше волинські селяни втрачають від того, що в краї взагалі не використовуються тисячі гектарів земель запасу і незатребуваних паїв. Бур'янами заростають понад 72 тисячі гектарів родючих грунтів області. Через таку байдужість місцеві бюджети недоотримали лише нинішнього року майже один мільйон 350 тисяч гривень доходів. Ось ціна безгосподарності.

Роман ЖИЖАРА.

Волинська область.

Щербини. Життя в щербинах...

Реалії

Побачене у селі Щербини, що в Черняхівському районі на Житомирщині, різко контрастувало з нетиповим для листопада яскравим сонячним днем. Два понівечені шматки металу, у минулому — кабіни комбайнів, кілька місткостей для пального, які мовби смерч розкидав у різні боки. Напевне, колись тут був машинний двір.

Мед для онуків

— До 1992 року я очолював тракторну бригаду, тут стояло 15 тракторів, інша техніка, — розповідав згодом Анатолій Маційчук. — Тепер не залишилося нічого. До пенсії мені ще два роки, але працювати ніде: роботи для механізаторів у нашому селі нема. Та і який сенс працювати, коли зарплати все одно не платять? Хіба що з новим керівником щось зміниться...

— То де ж сім'я бере гроші?

— Дружина — а вона працювала то в полі, то біля корів — уже пенсіонерка: одержує 90 гривень. Ще влітку мали вдома справжню ферму — чотири корови, шість телят. Тепер трохи менше, бо частину худоби здали — а це теж гроші. Особливо радує корова, яку за дві з половиною тисячі гривень купили влітку — по 18 кілограмів молока дає на день. У дружини на базарі давно постійні покупці, бо переконалися вже, що наша сметана — краща, ми не підсовуємо людям абищо. Торік тільки меду з власної пасіки продали на тисячу гривень. Цього літа, щоправда, від вуликів не було віддачі — погода підвела. Є 60 соток власного городу, та ще стільки ж — спадщина від тещі. Разом, якщо відкинути площу під забудовою, — гектар ріллі. Тож є до чого рук докласти. Тим паче що ми залишилися удвох: дітей четверо, та в Щербинах ніхто не зостався. Нема чого повертатися в село і наймолодшій дочці, яка навчається на першому курсі педуніверситету в Житомирі. У Щербинах не залишилось навіть початкової школи.

— Під час розпаювання колишнього КСП на сертифікат припало майже по чотири гектари землі. Що, ніхто не захотів господарювати самостійно?

— У Щербинах жоден не відділився, — запевнив колишній бригадир. — По-перше, чотири гектари — то надто багато, аби без техніки обробити. А по-друге, скажуть: ти окремо, то й худобу окремо паси... От і залишаються поля не орані, не сіяні, бо господарство теж не може їм ладу дати.

Що ж, п'ятеро онуків колишнього бригадира тракторної бригади без меду не залишаться. Але як же Щербини дійшли до життя такого?

Знову піднімати цілину?

Провівши поглядом сина, який їхав кіньми, Андрій Ткаченко сказав:

— Коні колгоспні, а віз — мій власний. 500 гривень віддав за нього. В нашому відділку вже й возів нема. Навіть молоко з ферми на центральну садибу своїм возом веземо. Та й коней у господарстві покрали — у нашому відділку робочих тільки дві пари залишилося. Просто не шесть якась — ті крадіжки. А я був раніше механізатором. Тепер — конюхом.

І став згадувати, як то було колись. Які врожаї вирощували, яка городина була. А нині навіть транспортер на фермі не працює, гній вилами викидати треба.

А як до розмови долучився керуючий відділком Микола Храпчук, разом встановили істину: падіння почалося дуже давно. Як легенда звучали прізвища голів колгоспів Кравчука і Малецького, бо «тоді по 30 центнерів зернових було на круг, а тепер скільки посіяли, стільки й зібрали». Адже на чотири села —три комбайни. Точка відліку — 1974 рік, як об'єднали з Вільськом в одне господарство. Входять до теперішнього приватно-орендного сільгосппідприємства також села Ялинівка і Перемога. До чого докотилися разом за роки аграрної реформи, я мав нагоду переконатися. На хмелеплантацію зайти неможливо, такий бур'ян вимахав між порожніми опорами. Бо хмелем давно не займаються — від хмелесушарки вже й сліду не зосталося. Не вирощують льону. Не садять картоплі. Кормових буряків мали цього року... два гектари. А у відділку 900 гектарів ріллі. Скільки не обробляється?

— Запитайте краще, скільки обробляється, —саркастично уточнювали в Щербинах. З'ясовується, посіяли 62 гектари озимини. Решта нібито зайнята травами. Але керуючий відділком не приховував правди:

— Ще кілька років такого господарювання — і треба буде піднімати цілину. Бо там не трави — бур'яни.

Від власної корови, з власного городу

То де працювати жителям Щербин? На фермі? Як там ідуть справи, підказало вицвіле оголошення на дверях у занедбаній конторі: у зв'язку із захворюванням корів на лейкоз забороняється використовувати гній для вирощування картоплі, овочів та інших продовольчих культур. А тим, хто виписав його чи взяв самоправно, пропонувалося повернути господарству, інакше воно не відповідатиме за наслідки зараження.

Сьогодні на фермі відділку 176 голів ВРХ. З них 31 корова. Доять вручну. В доярки Тетяни Пліщук троє школярів. За проїзні квитки, аби щодня у Вільськ до школи їздили, треба віддати щомісяця 30 гривень. Нараховують 50—60 гривень зарплати. Новий керівник ПОСП (він усього кілька місяців) одразу ж спробував хоч трохи виплачувати грішми.

— Знаєте, що буде, коли вкинути рибину в тазик з водою? Вона потріпається, потріпається і... — взяв на себе роль похмурого пророка керуючий відділком. Він уже не вірить, що навіть найкращий організатор зможе зрушити справи з мертвої точки, якщо не підкинуть коштів.

— А як люди виживають? — запитую.

— У нас на фермі просто золоті жінки працюють. Мало не задарма колгоспну худобу доглядають, бо хіба що борошном чи чимось подібним платять. А ще ж дома в них яке господарство! У селі рідко хто менше двох корів тримає. А молоко тепер у ціні.

Ось так і живуть у Щербинах — селі, де й не намагаються робити вигляд, ніби аграрна реформа принесла якісь зміни на краще. Бо навіть за оренду паїв тут хіба що город виорють. Ближче до Житомира фермери оббивають пороги усіх інстанцій, роками судяться за землю. В цьому селі фермера не бачили. А земля, до речі, непогана. Підкинь органіки та міндобрив — затрати високим урожаєм окупляться.

... Попоралися доярки на фермі і до домівок заспішили: там стільки справ...

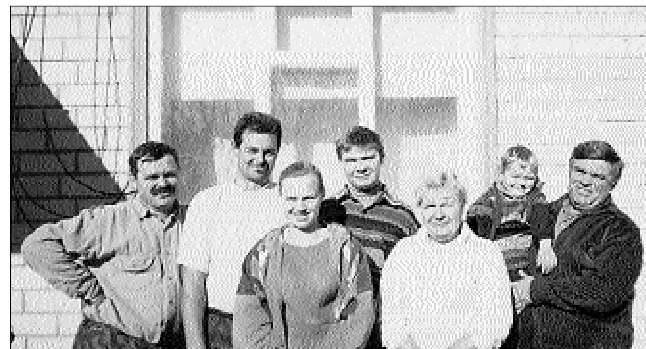
Олексій КАВУН.

Житомирська область.

У «Ранку» встають до світанку і вирушають «воювати» за гектари

Актуально

Катерина Артеменко, енергійна, метка 42-річна жінка, очолює фермерське господарство «Ранок», що у селі Балаклії Смілянського району, з 1993 року. Бухгалтер за фахом і землевпорядник за досвідом роботи у колгоспі, вона разом з чоловіком Василем завзято взялася фермерувати. Чоловіків брат, Олександр, також приєднався до «Ранку». Гуртом вони придбали трактора, плуги, реманент і почали обробляти 50 гектарів землі. Спочатку сіяли ранні зернові, горох, цукрові буряки. Потім подружилися з наукою і обрали собі спеціалізацію — вирощування насіння пшениці. Тоді й побачили, що крутитися на 50-гектарному «п'ятачку» — ніби лиш у фермерство гратися.

Катерина Федорівна звернулася до місцевого господарства з проханням надати «Ранку» ще з півсотні гектарів. Прохання задовольнили, хоч, як водиться, віддали не кращу землю. Та фермери довели її до пуття і одержували з урожаїв прибутки. Своєчасно сплачували орендну плату, податки, робили благодійні внески.

Особливо вдалим був минулий рік. Вигідно продали пшеницю. Купили трактора, зернопротруювача, розкидача мінеральних добрив. Тепер у «Ранку» повний комплекс сільськогосподарської техніки: комбайн «Нива», три трактори, два вантажних автомобілі і весь причіпний інвентар.

Зростав «Ранок», збільшувалася і родина Артеменків. У доньки Наталі та зятя Кості, котрі також працювали у господарстві, народився другий син. Старший, п'ятирічний Сашко, вже «фермерував» на полі з дідом Василем. Сів на трактора і 15-річний Віталій, син Катерини Федорівни та Василя Петровича. До нього приєднався під час літніх канікул двоюрідний брат Сергій, студент сільгоспуніверситету, син Олександра Петровича Артеменка. І знову їм, працьовитим, беручким, стало тісно на стогектарному полі. Крім цього, Костя з Наталею взяли садибу і почали будуватися. Тому на родинній раді вирішили: хай молоде подружжя засновує своє фермерське господарство, бере землю в оренду і хазяйнує самостійно. Вирішив піти на свої «хліби» і Олександр Петрович.

Однак на заяви молодих Артеменків надати землю в оренду надійшла відмова. Звернулися до районного суду — не допомогло. До апеляційного —також.

— Я третій рік очолюю районну фермерську асоціацію і надивилась, як повертають законами, немов дишлом,— ділилася Катерина Федорівна. — У нас у районі 27 діючих фермерських господарств і 12 — у стадії формування. Щотижня у понеділок я зустрічаюся з колегами, в яких виникли проблеми, в управлінні сільського господарства. Дуже багато сил і часу доводиться докладати до того, що повинно вирішуватися без зусиль, за законом. Я часто виступаю на сесіях райради, на обласних зборах і нарадах, обстоюючи інтереси фермерів. Тепер доводиться воювати не лише за інших, а й за себе.

...Ми прощалися з Катериною Артеменко неподалік її добротного ошатного обійстя. По двору, як дбайливий господар, порався Віталій. Костя — коло худоби та птиці. Малий Сашко бавив Вадика. Наталя готувала обід. Завітав до родичів Олександр Петрович. Провідав брата, бо Василя Петровича «схопив» радикуліт. Ми вийшли край вулиці. Відразу за нею починалося чимале поле. За ним — ліс. «Чи це не ваша земля?» — запитала я у Катерини Федорівни. «Що ви, — засміялася вона. — Такі бур'яни... Це поле сусідньої Костянтинівки. Дали його працівникам соціальної сфери. А вони чи то не зуміли обробити, чи то відмовилися тут брати, от і виросли «джунглі». Я пропонувала сільському голові, щоб віддав нам в оренду. Це біля нашої садиби, і ми його обробили б як належить. А з учителями і лікарями розрахувалися б сільгосппродукцією. Однак на мою пропозицію не пристали...»

Ось чому доведеться Катерині Федорівні продовжувати «війну» за гектари. Чи у Балаклії, чи у Ковалисі, де вона народилася і де її дід Слободяник мав колись не одну десятину землі. І якщо хтось сподівається, що вона відступиться, то глибоко помиляється. Бо закон на її боці.

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаська область.

На знімку: Василь, Олександр, Катерина, Віталій, Костянтин, Наталія і Сашко Артеменки.

Фото автора.

Вила — мужицький аргумент

Він стає головним, коли не допомагає суд

Вісім земельних позовів розглянули торік суди області. З початку нинішнього — уже 1550(!). Половина позовних заяв надійшла протягом останніх трьох місяців. Здавалось би, у такий гарячий час ніколи по судах ходити. Навпаки, казали мені селяни у Крижопільському районі. Коли урожай зібрано, а «поле — голе», саме час передати його дбайливішому господареві, щоб розпочинав усе з «чистого аркуша». Тут, з'ясовується, як і в деяких інших районах, обпеклися... Тому й просять допомогти розірвати договори оренди. Саме з такими проханнями, стверджують в обласному управлінні юстиції, селяни найчастіше звертаються до правосуддя.

«Вродила неправдонька, збирайся до суду, бо сапою її не викориниш», — бідкалася жіночка-пенсіонерка в одному із сіл згаданого вище району. Вона, як і 116 односельців, довірила свою частку власності на землю «гарним хлопцям». Ті хоч і чужі — із сусідньої Житомирської області — але ж так багато обіцяли. Як було не повірити! «Невже і справді у нас пройдисвітів більше, ніж порядних людей?»

Поросла їхня земелька бур'янами. За «гарними хлопцями» і слід прохолов: носа не показують у село. Тому й вирішили ошукані землевласники звернутися до суду. Добрі люди, які вже знають, «де двері залу засідань відчиняються», дали слушну пораду. Не кожному окремо заяву писати — відповідач-бо один і вимоги до нього однакові — а одну, колективну. Тоді й послуги адвоката дешевші будуть. Якщо тут ще тільки готують документи, то 14 позовних заяв з «такими само плачами» зареєстровано у Крижопільському районному суді лише протягом останнього часу. Із 96 земельних позовів, розглянутих у нинішньому році, правомірними визнано переважну більшість із них.

Заради справедливості зазначимо, що це зовсім не найвищий показник: у Чечельницькому районі, для прикладу, «перелопатили» 489 земельних справ, Тиврівському — 291, Тростянецькому — 136, Гайсинському — 88. Можливо, саме тому голова Крижопільської райдержадміністрації Микола Подолян вважає, що проблем тут... жодних. Про це керівник заявив привселюдно. Під час недавнього приїзду в область Президента держави пан Подолян виступав на нараді господарського активу, а на запитання гаранта Конституції про болючі «точки» на повен голос сказав: нема таких — і з землею порядок, і зарплату справно виплачують тощо.

Які ще «плачі» несуть до суду вінницькі селяни? У Гайсинському районі з різних причин не ввели до списків на отримання земельних сертифікатів 88 осіб. За сорока заявами суд задовольнив вимоги позивачів. Незважаючи на це, через деякий час від них знову почали надходити скарги: земельні наділи їм не надають, як і раніше. «Землю уже розпайовано, зайвої нема навіть у резерві», — приблизно так відповідають ті, хто зобов'язаний виконувати рішення суду. В області 298 аналогічних позовів суди визнали справедливими. Однак навіть представники виконавчої служби не впевнені, що всіх їх буде втілено в життя.

Скаржаться селяни, що з ними не поспішають розраховуватися ті, хто користується їхньою землею. Мішок-другий зерна у вигляді платні — і то подекуди треба видирати через суд. Є категорія справ, з яких позивачі, як мовиться, програють раз по раз. Це тоді, коли йдеться про невідповідність площі паю, вказаної у сертифікаті, розміру визначеної на місцевості земельної ділянки. На думку голови Ямпільського районного суду Миколи Боднарука, таких позовів можна було уникнути, якби людям одразу роз'яснили порядок надання земельних ділянок у натурі. У такому разі береться до уваги насамперед якість землі. Багатші грунти — поле трохи менше, бідніші — більше. Але люди до цього не були готові. Клопіт мають не тільки вони. Суди змушені робити запити до НДІ, що працюють у питаннях землевпорядкування, проводити експертизу тощо.

В області є прецедент оскарження обласним судом порядку надання землі. Прийняте з цього приводу рішення Шаргородським райсудом повернуто на повторний розгляд. Такий факт, як каталізатор, спричинив нову «хвилю» звернень власників землі з аналогічними позовами. Поки селяни судяться — поля не орються. Втім, виконання окремих рішень блокують самі ж селяни.

Представника державної виконавчої служби обласного управління юстиції у Літинському районі селяни зустріли з... вилами. Поки гість пояснював мету свого приїзду, господарі на фермі уважно слухали. А коли зрозуміли, що мають тепер вивести з приміщення три корівки, яких далі повезуть на м'ясокомбінат, бо інакше нічим повернути одному з колишніх працівників зарплату, стали на своєму: майно наше, і ділитися ним ні з ким не збираємося. А треба — будемо захищатися.

Зарплату, уточню, мали виплатити не керівникові господарства. Її ніяк не може отримати людина, котру в селі всі добре знають. Так само знають про її біду: працюючи на виробництві, чоловік дістав тяжку травму. Залишився інвалідом. До того ж, як установила комісія, не з власної вини. Довго добивався виплати допомоги у зв'язку з інвалідністю. Нарешті суд задовольнив його вимоги. То й що з того?

За вила бралися селяни в Піщанському районі. Захищали у такий спосіб майно, що ним суд зобов'язав розрахуватися з підприємцями, які поставили господарству пальне, засоби захисту рослин. Протистояти мужицькому аргументу, як і в першому випадку, не наважився ніхто.

Найчастіше не виконують саме ті рішення суду, що стосуються майнових паїв. У частині господарств майна як такого нема. Залишилися хіба що розвалені тваринницькі приміщення, добита до ручки техніка. Деінде майнові паї дотепер не розподілено, а з господарства вивозять на м'ясокомбінат худобу, ріжуть металеві конструкції, здають у брухт металеві ємності. Часта, як ніколи раніше, зміна керівників дає можливість легко заплутати сліди. Нові власники здебільшого відмежовуються від таких діянь попередників: мовляв, за те не відповідаємо. Навіть судам, як пояснили в обласному управлінні юстиції, за таких умов непросто визначити правонаступників.

Коментар заступника начальника управління юстиції Вінницької області Анатолія СЕНИКА:

— Динаміка земельних позовів — їх кількість не зменшується, навпаки зростає — спричинила, з одного боку, збільшення навантаження на одного суддю одразу на 12 справ, з другого — загострила проблеми державної виконавчої служби. Скарги на неї йдуть до прокуратури, люди пишуть навіть Президенту. Справедливо ставлять питання: чому не забезпечується виконання рішень суду?

Водночас можливості служби надто обмежені: ні техніки, ні комп'ютерів... Що може виконавець —описати майно, зробити запит про наявність коштів чи іншого виду власності. Однак на такі запити правоохоронні органи не завжди дають відповідь. Не відомо, як бути з акціями боржника — накладати на них арешт чи вилучати? Правонаступників колишніх КСП важко встановити вже тому, що вони здебільшого перебирають на себе лише частину прав попереднього власника. Відхрещуються, як кажуть селяни, від боргів, навіть майна. Це питання потребує чіткішого визначення на законодавчому рівні. А якщо бути відвертим, то в нас ще зовсім мало судової практики у розв'язанні таких питань.

Встановлені терміни розгляду земельних позовів також нереальні. Якщо відділення зв'язку в селах працюють здебільшого два дні на тиждень, то вже через це сторони, представлені в суді, не можуть вчасно отримати виклики на засідання.

Віктор СКРИПНИК.

Вінницька область.

З пошти

Інопланетяни! Поверніть надію

Голові Комітету ВР з питань аграрної політики та земельних відносин Катерині Ващук

Шановна Катерино Тимофіївно!

Слухала ваш виступ по радіо — то була політична студія. Ви розказували про аграрну реформу — що все так гарно і добре. Врахуйте, земля не скрізь справедливо розпайована, паювання пройшло галопом по Європах. Багато скривджених, які працювали гірко в колгоспі і не мають права на земельний пай. Врахуйте, що наділ не дістався колишньому хазяїнові, поле якого свого часу відійшло колгоспу. Моїх в господарстві 5 гектарів, а я не можу ніяк добитися, щоб мені дали пай. Хоча живу у селі, працюю весь час на землі. 12 років у колгоспі, 30 років у сільгосптехніці.

Де ж моя земля — землетрус поглинув чи інопланетяни забрали? Закони якось так скеровані завжди проти бідних, вирвуть у тебе все, вже й земля твоя стала не твоя, бо є такий закон. У Прибалтиці, приміром, землю повернули господарю, як і належить, а в нас не те що землю твою, а й паю не дадуть. Ми живемо вже у своїй країні і державотворці повинні це врахувати: у нас свого часу забрали землю, худобу, будівлі, зерно і на цьому створили колективне господарство. Тож вправі претендувати і на земельний пай, і на майновий. Так, 1950 р. були репресії. Але ми не думали ніколи, що у своїй державі будемо ще гірше репресовані якимись реформами.

З повагою до вас,

Ганна НЕЩИШИН.

Мальчиці Яворівського району Львівської області.

Корів вирізали через брак кормів та... реформи

Прочитавши в книзі, що коли людина не вживає регулярно молоко та молочні продукти, то в її організмі різко зменшується кількість кальцію. А за нестачі кальцію організм жадібно вбирає з навколишнього середовища стронцій, що неприпустимо. Отож, не даремно великий фізіолог Іван Павлов називав молоко незамінним продуктом харчування.

За нормами харчування людина має щодня випивати півлітра молока. Про це написано в книжці про здорову та смачно їжу. А виробляється його по 100 грамів на день на людину. Адже на Донеччині мешкають п'ять мільйонів осіб — 10 відсотків усього населення України, а сільгоспугіддя становлять лише 6 відсотків. Землі замало,

людей забагато, корів порізали через брак кормів та реформи.

Виробництво молока останніми роками зменшилося в кілька разів. А ціна того, що завезли з Голландії — 3 гривні за літровий пакет. Це більшості населення не по кишені. В СРСР молоко коштувало 24 копійки за літр, хоча собівартість його була вдвічі вища. Збитки перекривали прибутком від продажу горілки. Тоді учням шкіл давали безкоштовно по склянці молока, а нині хтось скасував, не усвідомлюючи незамінність молока в дитячому раціоні. Якщо не змінити цю ситуацію, то навряд чи нинішній першокласник доживе до отримання пенсії.

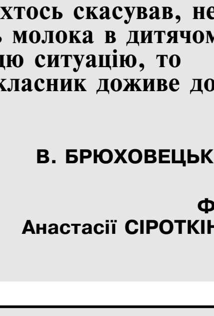
Кошмар!

В. БРЮХОВЕЦЬКИЙ.

Донецьк.

Фото Анастасії СІРОТКІНОЇ.

Ведуча рубрики «Село» Галина Квітка (тел. у Києві 441-85-76).

Бліцопитування

Де ви купуєте харчування, одяг, іграшки для своїх дітей?

Оксана (29 років, не працює):
— Харчування купуємо тільки в магазині. Молоко, яке перевіряли в лабораторії, — у знайомої бабусі. Іграшки — лише в магазині: після того, як у старшого сина була алергія на м'якого ведмедика, базару не довіряємо. А дитячий одяг — у магазині і на ринку. Якщо дозволяють кошти.

Віталій (35 років, бізнесмен):
— За порадою сімейного лікаря одягаємося і харчуємося з магазину.

Олена (34 роки, мати-одиначка, працює на двох роботах):
— Отоварююся на базарі. Від цін магазинних «фуршетів» голова йде обертом. А одягаюся з дворічним малюком із «секонд-хенду». Іграшок ще не купувала — дарують знайомі.

Андрій (37 років, інженер):
— Через злидні навіть одягом з базару рідко балуємо донечку — доношує речі двоюрідної сестрички. А майже всі продукти передає теща із села.

«Браковане» дитинство

Актуальне інтерв'ю

Батьки хочуть, щоб у дітей було найсмачніше харчування, найкрасивіший одяг, найяскравіші іграшки. Та не завжди фінансові можливості дають змогу купувати товари дитячого асортименту в спеціалізованих магазинах. А ми нерідко стаємо легковірними споживачами, не радимося з лікарями. Тим часом відсоток браку базарного товару сягає ста. Розповісти про ситуацію щодо реалізації товарів дитячого вжитку на наших ринках ми попросили начальника управління захисту прав споживачів у сфері торговельного обслуговування Держстандарту України Владислава ЄРМАКОВА.

— Наші працівники проінспектували більш як 400 підприємств, що реалізують продукти дитячого харчування. Із 21 тонни забраковано та знято з реалізації 7,1 тонни. У продавців частогусто немає документів про якість та сертифікатів відповідності. Рибу та м'ясо продають без морозильних камер поруч із кисломолочними продуктами, термін придатності яких закінчився.

— Ринок багатий на неякісні товари, особливо влітку. А які з продуктів, перевірені восени, визнано неякісними?

— Часто бракуємо варену ковбасу, в яку, приміром, замість м'яса додають крохмаль. У консервах, що привозять із-за кордону, можна знайти елементи мало не всієї таблиці Менделеєва. Виявляємо неякісне борошно, крупи, макаронні та кондитерські вироби, курячі яйця тощо.

— Відомо чимало випадків захворювання дітей на алергію через неякісні іграшки. Багато виробів із пластмаси мають дефекти. Чи контролюєте ви іграшковий ринок?

— Звичайно. Лише з початку року знято з реалізації більш як 80 відсотків перевірених на базарах іграшок. Багато з них — саморобні. Іграшкова зброя, скелети, вампіри, небезпечна піротехніка... Діти, трапляється, не лише травмуються, у них розвивається агресія, деформується психіка.

— Іграшки, а здебільшого одяг, батьки купують у «секонд-хендах», яких лише в столиці понад 20. Звісно, що умови продажу «одягу з Європи», не кажучи вже про його стан, не відповідають елементарним санітарно-гігієнічним умовам.

— Наше законодавство, хоч як це дивно, не на боці споживача: продаж таких товарів не забороняється. А торгівлю ними потрібно контролювати. Організації, що дають ліцензію і дозвіл на цей вид діяльності, мають нести відповідальність.

— Майже 90 відсотків опитаних дніпропетровців бажають купувати вітчизняні продукти дитячого харчування. В області зважили на думку споживачів і затвердили програму забезпечення дітей повноцінним харчуванням, в основному місцевого виробництва.

— Це хороша ініціатива. Дніпропетровський досвід слід поширити на інші регіони. А взагалі, якщо ми хочемо мати здорову націю, треба відкривати більше підприємств, які спеціалізуватимуться на торгівлі продуктами дитячого харчування.

Про небезпечні іграшки і розклеєні чобітки

Репортер

Я блукала півтори години по столичному троєщинському ринку, перш ніж надибала небраковану дитячу кофточку. Закордонний «ширпотреб» з необробленими сипучими зрізами матеріалу, обривами та пропусками строчок, відсутністю відповідного маркування, плямами на виробах зовсім не засмучує недобросовісних продавців, на відміну від перебірливих покупців. А біля однієї ятки сувору господарку прилавка не розчулили навіть сльози молодої мами, яка благала повернути їй гроші за розклеєні чобітки, що їх придбала за 70 гривень менш як місяць тому.

У палатці, де реалізовували іграшки, на брудній підлозі я побачила пластикові піраміди для немовлят без споживчої тари і належного маркування. Роздивилася ближче — брязкальця, фарба з яких облуплюється, щойно доторкнешся, потворні звірі і маски... На моє прохання допомогти вибрати цікаву іграшку 10-річному хлопчикові продавщиця порадила... пістолет-запальничку китайського виробництва. Відповідної документації на «оригінальну» іграшку від службовиці Гермеса я так і не дочекалася.

Лише з початку року столичним міським управлінням у справах захисту прав споживачів перевірено іграшок на суму близько 60 тисяч гривень. Через невідповідність вимогам нормативних документів з маркування (інформація щодо виробника і сировини, з якої виготовлено товар) забраковано третину товару. А після перевірки якості та безпеки іграшок припинено реалізацію... всієї перевіреної продукції. Загалом в Україні забраковано більш як 80 відсотків перевіреної кількості.

Реалізацію товарів дитячого асортименту для дітей віком до трьох років та іграшкової зброї з пластиковими кульками на ринках суворо заборонено.

За інформацією Держстандарту України, споживчий ринок заповнено в основному імпортними іграшками. З перевіреного товару лише близько п'яти(!) відсотків — вітчизняного виробництва. Основними постачальниками іграшок в Україну є Китай, Польща, Туреччина, Росія, Білорусь та безліч невідомих виробників, товари яких надходять з оптових ринків Одеси, Хмельницького, Харкова, Києва.

Ні для кого не секрет, що більшість неякісної і фальсифікованої продукції реалізують саме на базарах.

Отже, якщо ви не хочете, щоб ваші діти бавилися зброєю з пластмасовими кулями, що вибиває око, чи іграшками, що випаровують цинк, миш'як чи кадмій у 60 разів більше норми, купуйте товари в спеціалізованих магазинах.

Н. Я.

Мал. Сергія ТЕРЕЩЕНКА.

З пошти

Запитували?

Купили синові на базарі конструктор, а він — неукомплектований. Та й гострим краєм малюк ушкодив собі руку. Продавець погодився лише поміняти іграшку. Як пересвідчитися, що товари дитячого асортименту якісні і не становлять загрози для здоров'я дитини?

Тетяна ГОРДІЄНКО.

Київська область.

Відповідаємо

Дитячі іграшки належать до товарів, які підлягають обов'язковій сертифікації, тому, купуючи їх, слід упевнитися, чи є у продавця посвідчення про якість, сертифікат відповідності державній системі сертифікації або завірена постачальником копія сертифіката відповідності на товар. Пам'ятайте, що дитячі м'які та гумові надувні іграшки неналежної якості не підлягають обміну або поверненню.

Дитячі швейні вироби повинні мати відповідне маркування із зазначенням найменування підприємства-виробника, його адреси, товарного (фірмового) знака, назви виробу, артикула, розміру, сорту, дати випуску тощо. У разі якщо одяг вам не сподобався, ви маєте право обміняти його на аналогічний протягом 14 днів (не рахуючи дня купівлі). Ви можете обміняти товар, якщо він не був у вжитку і збережено його товарний вигляд, споживчі властивості, пломби, ярлики, а також товарний чи касовий чек або інші документи, видані разом з проданим товаром. Гарантійні терміни для одягу весняно-літнього асортименту встановлюються з 1 квітня, а осінньо-зимового — з 1 жовтня.

Наталя ГЕЛЕТКО.

Афоризм до теми

Розпродаж: речі, які вам не потрібні, за ціною, перед якою ви не змогли встояти.

Леонард Луїс ЛЕВІНСОН.

Без коментарів

Понад 200 порушень виявлено працівниками Головного київського управління у справах захисту прав споживачів під час перевірок 25 харчоблоків столичних загальноосвітніх закладів.

Зокрема, в одній із шкіл, як зазначено в акті, виявлено «бактерії групи кишкової палички» у фарші яловичому. В іншій — не дотримувалися санітарних норм зберігання готової та сирої продукції, пошкоджений кухонний інвентар давно підлягав заміні. Про раціональну, збалансовану їжу фактично всюди, на жаль, не йдеться.

Добірку підготували Надія ГОРБАТЮК і Наталя ЯРЕМЕНКО.

Корисна поживна їжа чи кіт у мішку

Проблема

Кожен сороковий тиждень року в світі відзначають як тиждень підтримки грудного вигодовування. Матері знають про його переваги. Проте різні обставини змушують жінок використовувати штучні суміші.

Продукти дитячого харчування нині часто стають об'єктами фальсифікації. Тому його перевірки регулярно проводить Головне київське міське управління у справах захисту прав споживача.

У результаті інспектування якості дитячого харчування через відсутність відповідного маркування та документів щодо якості та безпеки тимчасово припинено реалізацію 100 відсотків перевіреної продукції. Щоправда, лабораторні дослідження показали, що відібрані товари не загрожували ні життю, ні здоров'ю дітей. Але, хоч як це прикро, до проведення перевірки реалізатори й самі не знали, якої якості товар пропонують покупцеві. Насторожує й те, що 40 кг дитячого харчування вилучено через прострочений термін вживання.

Переважна більшість продуктів для малят, що реалізуються на ринку України, — іноземного виробництва. Це на руку підробникам. Вони використовують торгові марки відомих фірм-виробників та постачальників, додаючи подібні за звучанням назви. Фальсифікований товар можуть розпізнати лише фахівці. А найголовніше — його вживання позначиться на здоров'ї наших дітей.

Заступник начальника відділу інформаційно-аналітичної роботи Головного міського управління у справах захисту прав споживача Оксана Тичина запевняє, що з порушниками, які виготовляють і продають неякісний товар, розриваються підписані контракти, їх карають в адміністративному порядку. Хоча, на думку авторів, Верховній Раді слід прийняти законодавство, яке передбачало б суворіше покарання для тих, хто спекулює на здоров'ї малюків.

Н. Г.

Із неба в політику

Хто є хто

На цьому знімку — фотографія дружини першого космонавта незалежної України Леоніда Каденюка, прикріплена ним до ілюмінатора «Шаттла» під час польоту. 19 листопада минає чотири роки від старту тієї українсько-американської експедиції. Як згадує космонавт, після повернення в Україну найтяжче йому було пройти декілька метрів килимовою доріжкою в аеропорту «Бориспіль» від літака до натовпу зустрічальників — журналістів, високопосадовців, друзів, колег, рідних. Кроки до слави, визнання і нових, уже земних, випробувань, подекуди навіть тяжчих за космічні перевантаження. Про злет і політ Леоніда Каденюка написано дуже багато. Коли ж наш кореспондент намагалася дізнатися, чим космонавт живе сьогодні, раптом з'ясувалося, що він хоче не спочивати на минулих лаврах, а... змінити професію!

— Якими були для вас чотири роки після польоту? Чи й досі ваше життя пов'язане з космонавтикою?

— Так, і після польоту моя подальша робота була постійно пов'язана з авіацією і космонавтикою. Спочатку працював начальником управління авіації сил протиповітряної оборони України, через рік — помічником Президента України з питань авіації та космонавтики. Коли було ліквідовано інститут президентських помічників і радників, став заступником генерального інспектора Генеральної військової інспекції при Президентові України з питань авіації й космонавтики, де й працюю донині. Водночас, як людина, що має певне становище у суспільстві, став і громадським діячем. До мене звертається надзвичайно багато людей із найрізноманітніших питань, і якщо вдається допомогти — це величезна насолода.

— Після вас українці більше не літали в космос. Чи можна сьогодні стверджувати, що наша держава є космічною?

— Україна була і є авіаційною та космічною державою. Вона одна з небагатьох країн, які мають повний цикл виготовлення авіаційної техніки. Українська космічна галузь виробляє один із найкращих у світі ракетоносіїв «Зеніт», маємо величезну армію вчених. Особливо розвинута космічна біологія. До речі, експерименти, що їх проводив на борту орбітального комплексу «Колумбія», було розроблено українськими вченими разом із американськими.

Перед Україною стоїть проблема побудови наукового модуля, котрий 2003 року має бути пристикований до міжнародної космічної станції. Українські науковці продумали більш як 200 різноманітних експериментів, які передбачається на ньому провести. Але через мізерне фінансування космічної галузі програма досі лише на папері. Якби цю проблему було розв'язано, вже тепер виникли б приємні клопоти — підготовка українських космонавтів до польотів у космос на цю орбітальну станцію.

У 2001 році на українську космічну галузь у бюджеті закладено 70 млн. гривень, тобто близько 13 мільйонів доларів. Американці ж торік вклали у свої космічні програми 13 мільярдів доларів. У вітчизняних учених великі проблеми не лише з фінансуванням програм, а й із заробітною платою. І потрібно, щоб це розумів наш парламент.

— Як ви стали громадським діячем? Стихійно, бо опинилися в центрі уваги, чи політ у космос був однією зі сходинок до власної політичної кар'єри?

— Кожен космонавт через унікальність своєї професії, хоче того чи ні, стає і громадським діячем, і політиком. Отож і мені довелося мимоволі ним стати.

— Це не означає, що ви збираєтеся йти на майбутні парламентські вибори? Чи запрошували вас певні політичні сили до партійних виборчих списків?

— Навіть коли ще готувався до польоту, мені телефонували до Америки з України лідери деяких політичних партій і запрошували до своїх лав. Особливо багато запрошень мав після польоту перед минулими парламентськими виборами. Але всім відмовляв, бо вирішив: не можу стати членом однієї партії, оскільки в космосі представляв усю Україну. Нині моя точка зору не змінилася.

Протягом останніх чотирьох років я дуже уважно спостерігав за тим, що відбувалося в нашій державі, за політичними партіями і діячами, роботою Верховної Ради. Хотілося вивчити наш політичний бомонд, добре знати політичне поле: хто чим там дихає. У мене в кабінеті є телевізор із прямою трансляцією засідань Верховної Ради.

Але, відверто кажучи, я розчарувався буквально в усіх партіях. Чвари між ними, сварки в парламенті аж ніяк не на користь Україні, а навпаки завдають їй великої шкоди. Верховна Рада не несе жодної відповідальності за прийняті нею рішення. А вся політична відповідальність лежить на урядові і Президентові. На мій погляд, цю відповідальність треба ділити порівну, а період становлення держави передусім залежить від законодавчого поля.

— Схоже, що у вас нині визріло бажання потрапити до парламенту...

— Мене хвилює, без перебільшення, все, що діється в нашій державі. Як дуже бідно живуть наші люди, як жебракують на вулицях бабусі, як важко вчителям, лікарям, селянам. Надзвичайно багато проблем і в армії. Так, я вирішив іти на вибори за мажоритарним округом у Чернівецькій області, звідкіля родом, а не від якоїсь партії. Хоч такі запрошення є.

— А чи не боїтеся, що на цьому може завершитися ваша кар'єра як космонавта, авіафахівця?

— Ні, я йду, щоб саме підтримувати вітчизняну авіацію, космонавтику. Скажімо, у зв'язку з останніми подіями в світі, в тому числі і з катастрофою літака над Чорним морем, багато говорять про потребу реформування Збройних Сил України. На мій погляд, контроль має бути обов'язковим, але до поняття «цивільний контроль» треба ставитися надто обачливо. Чітко визначити, що повинна робити цивільна людина в армії, як ту армію контролювати. Адже армія — надзвичайно складний механізм.

В Україні також постало питання про створення структури, яка контролювала б безпеку всієї авіації у державі. 1999 року парламент прийняв закон про створення органу виконавчої влади, який контролював би безпеку всієї авіаструктури. Але цей закон досі не виконано. І високі посадовці, котрі керують авіацією, чинять спротив, бо ця структура повинна контролювати і їхню діяльність. На жаль, українською авіацією керують багато далеких від неї людей, непрофесіоналів. Але їм дано право одноосібно видавати сертифікати, ліцензії, дозволи на польоти літаків. І тепер ці люди проштовхують ідею створення так званого бюро з розслідування авіаційних аварій і катастроф. Лише з однією функцією — розслідування, а не запобігання трагедіям. Таке «похоронне бюро» не потрібне державі. Насамперед слід відвертати аварії. Отож, недоліків, які треба законодавчо виправляти, надзвичайно багато і в авіаційній сфері.

— Чи готові ви психологічно потрапити у вир брудної політичної боротьби?

— Один знайомий політик сказав мені: якщо підеш на вибори, дізнаєшся про себе стільки нового, чого ніколи й не було. Але, на мій погляд, люди стали політично грамотнішими і менше, ніж на минулих виборах, реагуватимуть на подачки чи підкупи. Чесно кажучи, я не звик до поливання один одного брудом і ніколи на собі цього не відчував. Тому ще не уявляю, як реагуватиму, коли хтось його виливатиме на мене. Мабуть, треба просто не звертати увагу.

— Що вам дала слава, а які, навпаки, створила труднощі?

— Популярність мене більше обтяжує, аніж приносить користь. Мої думки з дитинства були пов'язані з небом, польотами в космос, але я ніколи не мріяв стати відомим чи знаменитим. Не так легко і просто перебувати в центрі уваги. Адже потрібно весь час стежити за собою, думати, що і як говориш, тримати себе, як то кажуть, у формі.

— Як ваша популярність вплинула на життя вашої родини? Чи й досі ваша дружина працює викладачем?

— Після польоту я отримав від столичної мерії квартиру в Києві, на бульварі Лесі Українки. У нас із дружиною троє синів: один — спільний і по одному від перших шлюбів. Молодший син навчається в одинадцятому класі. А що його батько космонавт, йому, як бачу, байдуже. Моя дружина зараз не працює, піклується про сина, який закінчує школу. Один із старших синів залишився в Зоряному містечку під Москвою. Йому 27 років, закінчив військове училище, але нещодавно пішов з армії через дуже низьку зарплату і знайшов краще оплачувану роботу. Другому також 27 років, живе і працює в Москві.

Моїй дружині, певно, тяжко бути дружиною відомої людини. Вона не дає інтерв'ю, не хоче, щоб її показували по телебаченню і пізнавали на вулиці. Коли з нею ходжу до магазину, вона намагається триматися від мене осторонь.

— А вас не бентежить, що свого часу більшість хлопчиків марили небом, космосом, а тепер це зовсім не цікавить ваших синів?

— Кожне покоління відрізняється одне від одного, і це нормальний еволюційний процес. Дитинство мого покоління збіглося в часі з початком космічної ери. Нині зовсім інші політичні й економічні умови, тому в сучасних хлопчиків і дівчаток свої погляди. І не потрібно силоміць робити їх якимись іншими. Життя саме підкаже. Можливо, сили, які впливають на Землю з космосу і керують усім процесом, роблять людей трохи іншими і спостерігають, що з того вийде.

— Що за неземні сили маєте на увазі? Ви віриte в Бога?

— Ні. Але після космічного польоту в мене змінилося ставлення до всього живого — людей, тварин, листячка чи травинки. Дивлячись на нашу планету з космосу, особливо відчув їх цінність і неповторність, збагнув, що планета Земля надзвичайно маленька. І той прошарок, у якому ми живемо, так звана біосфера, — надзвичайно тонкий і вразливий. І як же важливо його вберегти!

Розмовляла Юліана ШЕВЧУК.
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА та з особистого архіву космонавта.

Україна була і є авіаційною та космічною державою

У номер

Житомир

Свій до свого по своє

Стартував третій етап Всеукраїнського автопробігу «Наше краще!». Першими підприємствами, на яких побували його учасники, стали ВАТ «Житомирський маслозавод» і ЗАТ «Житомирські ласощі». І змогли переконатися, що масло, морозиво та цукерки, які виготовляються в місті над Тетеревом, справді здатні витримати конкуренцію з продукцією найвідоміших виробників. А наступного дня учасники акції вирушили на північ Житомирщини — до Олевська, що біля кордону з Білоруссю. Тут свої здобутки демонструвало підприємство, яке виробляє електротехнічний фарфор.

Далі маршрут автопробігу через місто атомних енергетиків Кузнецовськ проляже до західних областей України. А фініш — 23 листопада у Вінниці. Автопробіг, організований молодіжним урядом України та Українським союзом промисловців і підприємців, відбувається у рамках комплексної програми «Молодь за вітчизняного виробника» вже третій рік поспіль.

Олексій КАВУН.

Київ

«Оболонь» працюватиме ще якісніше

Київський пивзавод «ЗАТ «Оболонь» перший і єдиний в Україні одержав міжнародний сертифікат ISO 9001 зразка 2000 року, що його присуджує Міжнародна організація із стандартизації (ISO) для вдосконалення системи управління якістю. Сертифікат було вручено 14 листопада цього року в Києві.

На прес-конференції, яка відбулася після вручення сертифіката, президент ЗАТ «Оболонь» депутат українського парламенту Олександр Слободян повідомив журналістам, що перший подібний сертифікат зразка 1994 року завод одержав ще 1998 року. За його словами, новий сертифікат відрізняється від попереднього тим, що спрямований не тільки на поліпшення якості продукції у процесі розробки, забезпечення сировинного виробництва, а й на детальне вивчення вимог споживачів та їх задоволення. Метою використання цього сертифіката, зазначив Слободян, є підвищення якості продукції та її конкурентоспроможності на вітчизняному та світових ринках. «Це дасть змогу нам встановити тісніший зворотний зв'язок із покупцями нашої продукції», — сказав президент «Оболоні».

Алексей Айхлер, президент німецької компанії ETMC, за дорученням іншої німецької компанії з виробництва пива «DEKRA», яка проводила аудит «Оболоні», на цій самій прес-конференції підтвердив, що одержання сертифіката якості надасть переваги його українському клієнтові на переговорах з іноземними кредиторами, інвесторами та споживачами української продукції, а також полегшить її шлях на світові ринки.

За словами Слободяна, одержання нової версії сертифіката якості стало результатом постійного курсу «Оболоні» на поліпшення якості, який грунтується на використанні натуральних та таких, які мають лікувальні властивості, компонентів пива і безалкогольної продукції. «Ми хочемо бути позитивною компанією і піклуватися про здоров'я наших співгромадян», — сказав він.

Слободян також повідомив, що за 10 місяців поточного року «Оболонь» в 1,5 разу розширила експорт продукції до сусідніх країн. За його словами, і в Росію збільшився експорт пива «Оболонь», де проти нього намагалися провести антидемпінговий розгляд, але потім припинили, бо українська продукція на 30% дорожча за російську.

Фотофакт

Керівник міжнародної консалтингової компанії Алексей Айхлер вручає сертифікат на систему управління якістю відповідно до Міжнародного стандарту ISO 9001 версії 2000 року президентові Київського ЗАТ «Оболонь» Олександру Слободяну.

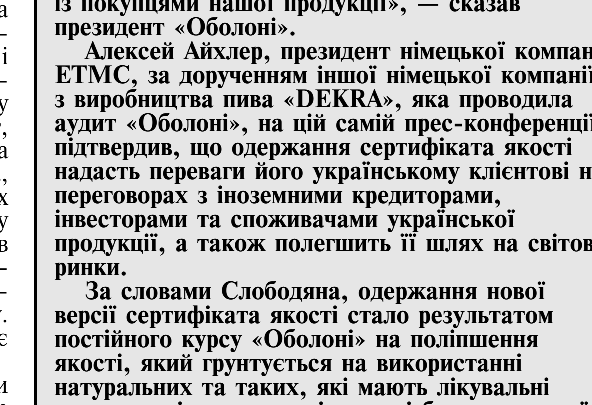

Фото Сергія КУЗНЕЦОВА (Укрінформ).

З неба над Диканькою знову викрали зорі

Усе це — Диканька, але не та, прославлена на віки і світи Миколою Гоголем, а сучасна, сьогоднішня, яка мала б бути візиткою і гордістю далеко не районного масштабу. Зрештою, такою вона і є, але що залишається в пам'яті заїжджого гостя, що бачить і переживає щодня кожен її мешканець?

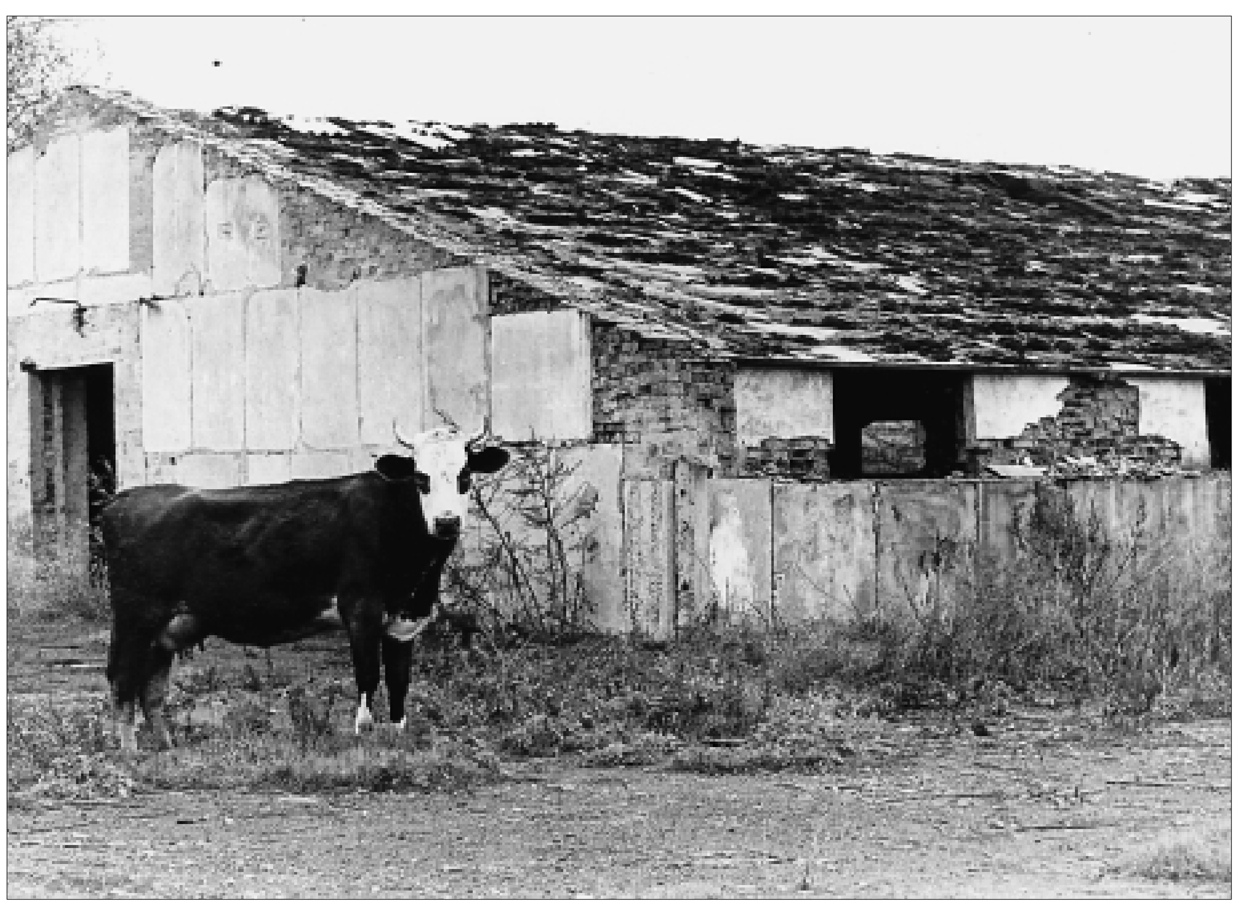
Чим похвалитись йому, як пояснити, чому ще десяток років тому економічно сильні й матеріально потужні селище і район безнадійно скотились у прірву боргів? Чому заростають ниви бур'янами, а на полях ще й досі стоїть необмолочене збіжжя? Чому все порожнішими стають дійниці й розграбовано два сучасних свиновідгодівельні комплекси, на яких утримувались десятки (!) тисяч голів тварин? Бо нікому до того з місцевої влади немає діла.

А бачить він понівечені, розвалені корпуси громадських ферм, новісінької цегельні і теплиць, бані-пустки — єдиної на все селище, але не працюючої більше двох десятиліть (де тільки люди миються?), ритого-перeритого і роками не діючого стадіону під вікнами райдержадміністрації та ради, керівники яких, здається, засіли в своїх кабінетах навіки... Зігнуті від щоденних турбот і нужди люди в пошуках хоча б якихось засобів до існування. Ще остаточно не зломлені, але вже без надій на краще життя, без реальних перспектив хоч би колись вирватися із пекла злиднів. Ще жевріє історія і колишня слава, але дедалі більше тьмяніє під тягарем непосильних людських проблем. Ще не стерлися у пам'яті веселі та щасливі Оксана і коваль Вакула, їх ровесники —парубки й дівчата, козак Чуб, Хівря, Дячок, Пацюк... Але все те схоже більше на якусь казку, а реальність — ось вона.

Григорій ГРИНЬ.
Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Полтавська область.

Де ти, сучасний Вакула?

Пливти за течією іноді корисно. Але недовго

За листом читача

Ці слова згадала Наталія Голуб. На її долю випало чимало випробувань, і з'ясувалося, що найважче —почати пливти «не за течією». А ще просто-таки по-булгаківські не просити нічого в тих, хто сильніший за тебе...

Випускниця Інституту легкої промисловості, свого часу вона стала генератором ідей, душею і головним виконавцем на експериментальному виробництві Артемівської взуттєвої фабрики в Донецькій області. Під її керівництвом дівчата створювали художні шедеври з обрізків шкіри. Але одного дня Наталія змушена була залишити роботу: дочка Настя народилася інвалідом.

— У неї виявився дитячий церебральний параліч, —розповідає моя співрозмовниця. — Лікарі взагалі поставили хрест: мовляв, віддайте до дитячого будинку і не морочте голови ні собі, ні людям. Звичайно, ми з чоловіком не погодились. Але це було дуже важко для сім'ї — звикнути, що в нас дитина-інвалід. Це — зовсім інше світосприйняття.

Насті вже п'ять років. Дівчинка, всупереч похмурим прогнозам, гарно співає, знає всі літери і демонструє чудову пам'ять. А її мама створила в Артемівську громадську організацію, яка об'єднала дітей та молодих інвалідів.

— Я сама через це пройшла і хочу допомогти іншим, — пояснює жінка. — Важко, коли немає дитячих садочків, немає родичів, які сиділи б із дитиною. Немає психологічної підтримки. Я їх вчу ні в якому разі не ходити з простягнутою рукою, ні! Не розраховувати: раз ти інвалід, то до тебе і ставлення особливе.

Наталія мріє про такий собі заміський табір, де діти з особливими потребами могли б жити поруч із природою. «А інвалідний візок цілком могли б замінити коні», — додає моя співрозмовниця. Справді, одна з методик лікування ДЦП — іпотерапія, тобто терапія «верхи на коні».

Для того, щоб юні інваліди не звикали змалку ходити з простягнутою рукою, лідер організації обіцяє навчити їх ремеслу — плести, шити. Як створити майстерню і навіть модельну агенцію, де дівчата демонстрували б власноруч виготовлені наряди.

Сама Наталія Голуб створює просто-таки дивовижні речі. Вона виготовляє картини зі... шкіри. Це авторська, роками відточена техніка: наприклад, на одну лише картину «Акваріум» пішло 863 шматочки!

Тривалий час жінка творила лише для себе та вузького кола знайомих, а на суд широкої публіки наважилася виставитися лише рік тому. Сталося так, що одразу після виставки народних умільців у рідному місті Наталія поїхала до обласного центру, розташувавши роботи на бульварі Пушкіна, традиційному місці вернісажу просто неба. Неймовірно, але новачка одразу помітили. І вже в лютому цього року роботи майстрині демонструвалися в Києві, в палаці культури «Україна» під час творчого звіту майстрів мистецтв Донеччини.

«Я не уявляю себе такою, що живе в розкошах, —зізналася Наталія. — Я знаю тепер, для чого мені було дано дитину-інваліда. Для того, щоб я, пройшовши через це, могла допомогти іншим самостверджуватися».

Ліна КУЩ.

На знімку: Наталія Голуб в оточенні своїх картин.

Фото Олексія БУДЬКА.

Донецька область.

Тема для розмови

Як субота вівторком стає

Наша сім'я знайома з «Голосом України» з першого дня виходу газети в світ. Любимо це видання і тому постійно передплачуємо і читаємо. Та, на жаль, до рук воно потрапляє з величезним запізненням. Наприклад, газета за суботу надходить до нас у вівторок, раніше ще жодного разу не отримували її. Або ж принесуть три номери відразу. Поясніють, що так надходить вона і до поштового відділення. Чи так це насправді і чия в тому вина?

З повагою, сім'я Івана ДІДОХИ.

Мала Тур'я
Долинського району
Івано-Франківської області.

За скороченим графіком

Я — мешканець міста, літо проводжу в селі, тому «Голос України» на третій квартал передплатив на сільську адресу. Виявилося, що пошту селянам доставляють лише тричі на тиждень: у вівторок, четвер, суботу. Зрозуміло, що і газети надходять із запізненням на кілька днів, адже поштові працівники чомусь працюють за скороченим графіком: робочий день з 9 до 13 години, а неділя, понеділок — вихідні. Мабуть, тому не всі поштовики знають, що передплатна ціна на «Голос України» на друге півріччя знижена. Коли передплачував її, довелося знайомити їх з інформацією в газеті...

Г. УРИЩЕНКО.

Кіровоград.

Хроніка безнадійного протистояння

З обуренням, тривогою і надією читаю щоразу у вашому часописі хроніку безнадійного протистояння поштового відомства, з одного боку, і редакцій газет та поріділої армії передплатників — з другого. Вдячний «Голосу України» за доблесне обстоювання наших читацьких інтересів. Та, бачу, можливості й сили сторін нерівні. Доведеться, вочевидь, взагалі відмовитися від передплати. Ніяк не збагну, чому в цивілізованому світі навіть на окремі дні можна передплатити періодику без цинічного ошуканства і безсоромного здирства, а на наше поштове чиновництво управи немає? Чому і за що і, головне, з яких джерел платити монополістам щомісяця по 0,35 гривні, передплачуючи пресу?

З подякою і шанобою, Олексій ПОЛИВ'ЯНИЙ.

Миргород
Полтавської області.

Три доби не спати, три доби чекати

«Голос України» передплачуємо восьмий рік. Газета нам дуже подобається. Хоч і стисло, зате в повному обсязі подаються новини в нашій державі та за її межами. Дуже правильно ви написали, що газета до читача крокує три доби. Суботній номер до нас надходить у вівторок увечері. А коли нам читати газету? У середу, тому що ми старі і хворі на катаракту. От і виходить, що до нас газета крокує ще довше, ніж три доби.

З повагою, Т. і М. ТАРАСЕНКИ.

Макіївка
Донецької області.

Історія з продовженням

«Голос України» за вівторок, середу, четвер і п'ятницю (№№ 177, 178, 179, 180) отримав усі відразу в суботу, о 13-й годині. Дзвоню начальникові поштового відділення №15, скаржуся на безлад, обурююся, що подібне трапляється надто часто. Потім дзвонить листоноша і повідомляє, що вини їхньої в цьому немає, що всі газети до відділення надійшли одночасно. Історія тягнеться уже чотири роки. Спочатку мені запропонували користуватися поштовою скринькою — я відмовився. Потім почалося — ламали замки на поштовій скриньці, деякі номери не надходили через те, що їх, нібито, витягували. Словом, увесь цей час наша сім'я воює з працівниками відділення, яке, до речі, розташоване в нашому ж будинку.

З повагою, Євген ТАРАРІЙ.

Одеса.

Поштовики, як точні годинники

Шановний «Голос України»! У нас пошту розносять під обід, газети отримуємо своєчасно. За це спасибі поштовикам. Правда, кілька років тому і в нас були неприємності та постійні скандали через запізнення з доставкою преси. Ну кому, скажіть, потрібна макулатура, з «новинами» давністю два-три або й чотири дні? Після того пресу нам доставляють щодня. Зате які поштові скриньки! Як поставили їх 35 років тому — так до сьогодні вони й тримаються. Час вже їх замінити. А «Голос України» ми любимо і завжди будемо з вами!

Є. У.

Шостка
Сумської області.

Чи у масштабі справа?

Міськрайонну газету «Вісті Ковельщини» отримую в день її виходу, «Голос України» надходить із запізненням на день-два.

Р. ФЕДОРУК.

Ковель
Волинської області.

Чекаю з нетерпінням

Газету «Голос України» читаю з першого дня її виходу. На жаль, нині не можу сплатити її вартість відразу за весь рік, як це було раніше, доводиться оформляти помісячну передплату. Читаю газету від першого до останнього рядочка, з нетерпінням чекаю статей Сергія Правденка, Людмили Коханець. Дуже шкодую, що вона приходить до мене із запізненням на день-два, але я все одно завжди рада цим зустрічам.

З повагою, Н. ПАВЛЮК.

Севастополь.

Оце так сервіс!

Про яку вчасну доставку преси може йтися, якщо взимку, не дай, Боже, сніг чи ожеледиця, то ми тижнями не бачимо поштової машини! А начальник пошти своїм працівникам встановила ще один додатковий вихідний — у четвер. Листоноші перетворилися на коробейників, які продають товари першої необхідності з дуже високими націнками або їх просто нав'язують. А пенсіонер відмовити не може, бо його, бач, облагодіяли, принесли пенсію аж до хати і він змушений брати непотріб. Телеграму теж доставляють культурно, в конверті, але за цю люб'язність одержувач має заплатити вісімдесят копійок. Тепер ще й за передплату треба платити більше гривні. Я ж навіть бланками їхніми не користуюся, а вирізаю з газети і сам заповнюю. Дуже були б вам вдячні, якби ви допомогли позбутися такого обслуговування.

З повагою до вас, постійний передплатник, пенсіонер Василь ДУДКА.

Буда-Горобіївська
Канівського району
Черкаської області.

Думки вголос

Скринька Пандори

Ви, звичайно, чули таке словосполучення — скринька Пандори? У давньогрецькій міфології є такий міф: дівчина на ім'я Пандора отримала від бога Зевса подарунок — дивовижної краси скриньку, яку їй категорично заборонили відчиняти. Але що то за подарунок, коли не відомий його вміст? З'ясувалося, скринька була сховищем усіх людських лих. Пандора з цікавості випустила їх, і вони почали літати, приземляючися в будинках жертв, які нічого не підозрювали. Звідси — скринька Пандори, джерело різних нещасть. Хіба не простежується в цьому міфі аналогія з телевізором?

Що в нас показує «телескринька» і хто стежить за змістом телепрограм? А ніхто не стежить! Інакше як можна допускати таку вакханалію ницих пристрастей? Що не заборонено, те дозволено? Нескінченна низка гвалтівників, убивць, потвор, вампірів, примар, розбірки гангстерів, шахраї, наркомани... А позитивні герої не порушують течії цього потоку бруду своєю шляхетністю, оскільки їх сексуальна занепокоєність виливається в екстаз то просто на сходовому майданчику, то в телефонній будці, то на дитячій гойдалці.

Нещодавно біля мого під'їзду стався дикий випадок: троє підлітків, вигулюючи агресивного собаку, помітили кота. Точніше, його знайшов собака і погнався за ним. Красень, пухнастий сибірський кіт застрибнув на дерево й залишився на нижній гілці — чи то побоявся лізти вище, чи то вважав, що вже в небезпеці. Він, дурненький, вирахував лише можливості собаки. Але один із хлопчаків збив його уламком цеглини. Собака роздер бідолаху вмить. Я побачила хазяйку, яка, ридаючи від жаху й горя, несла закривавлене звірятко на руках. Я, було, кинулася до хлопчаків, але злякалася грізного собаки. Та й чи могла я їх, нелюдів, навчити чогось людського?

Нині навіть мультфільми наповнено агресією — зоряними війнами, ніндзя та іншою нісенітницею. А де ж милий Вінні Пух, найдобріший Боніфацій, папуга Кеша?..

Але це — один бік телевпливу. Другий — передозування телевидовищ заважає розвиткові творчих засад дитини. Нескінченний потік потрібної й непотрібної інформації пригнічує психіку, гальмує мислення, відучує думати. Телевізор — як гіпнотизер. Ми стали рабами «скриньки». Вигадано навіть таке слово — «телеманія», за аналогією з «наркоманією». Телебачення діє на глибинні центри пам'яті та емоцій. Можливості психіки обмежено, й інформаційне перевантаження може викликати у дитини розвиток невротичних розладів, загострити психічне захворювання. Про шкоду, яку чинить телебачення зорові, годі й казати. А лежання на дивані привчає до лінощів, бездіяльності, послабленню волі. Надлишок ваги, зазвичай, накопичується в години нескінченних сидінь та лежань. Єдина дія, яку не лінькі виконати, — відчинити холодильник...

Чого ми вимагаємо від дітей, які «зомбіюються» набагато швидше? Телевізор стає вихователем зростаючого покоління. Нас колись називали нацією, що найбільш читає, а отже, найсхильнішою до роздумів. Незабаром ми, напевне, і літери забудемо.

Отож, якщо ми не хочемо виростити зі своїх дітей жорстоких тупаків, стримуймо свої пристрасті.

Не ставайте рабами «телека» і намагайтеся зростити вільними від цього рабства дітей. Адже життя прожити — не телевізор подивитися. Життя — воно куди ширше за екран.

Зінаїда СТАРОВОЙТОВА.

Київ.

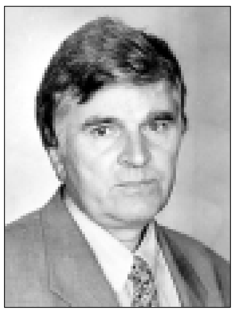

Мал. Сергія ТЕРЕЩЕНКА.

Ми не хочемо виростити зі своїх дітей жорстоких тупаків

Петро ТОЛОЧКО

Двірцеві інтриги

У видавничому домі «Альтернативи» вийшла цікава за змістом і гарно оформлена книга найавторитетнішого сучасного знавця Київської Русі, академіка НАН України Петра Петровича Толочка «Двірцеві інтриги на Русі». Оскільки тираж видання надзвичайно малий (1000 прим.), ми в суботніх номерах газети опублікуємо кілька розділів із праці академіка.

Похід Аскольда й Діра на Царград

Перший двірцевий переворот на Русі

Як свідчить «Повість временних літ», на початок 862 р. у середовищі східних слов'ян склалося два ранньодержавні утворення. Одне було на півночі, з центром у Новгороді (в Ладозі), друге — на півдні, з центром у Києві. Князем північного утворення був варяг Рюрик, південного — його дружинники Аскольд і Дір. Майже двадцять наступних років обидва князівства існували незалежно одне від одного. Рюрик, очевидно, задовольнявся данню з північних східнословʼянських племен, Аскольд спрямував свої погляди у Степ, до Чорного моря і навіть Візантії.

На жаль, через скудність джерел ми не можемо відтворити повну картину життя Київського князівства часів Аскольда та Діра. Проте й та дещиця, що збереглася, дає змогу стверджувати, що Київ на той час дедалі впевненіше виходив на європейську політичну арену.

Під 864 р. у Никонівському літопису (XVI ст.) міститься драматична звістка про вбивство сина Аскольда: **«Убиєн бысть от болгар Оскольдов сын».** Можна подумати, що сталося це під час воєнного походу київського князя на болгар. Про яких болгар ідеться, літопис не уточнює, але є підстави припускати, що про тих, які кочували на південь від руських рубежів. Називалися вони «чорними» і належали до тюркомовної групи. Достовірність цього повідомлення підтверджується перським Анонімом, який свідчить, що Внутрішня Болгарія перебуває у стані війни з усією Руссю.

У 867 р. київські князі здійснюють ще один похід у Степ. Цього разу на печенігів, які тіснили в Нижньому Подніпров'ї угорців. Похід був удалий, що й знайшло відображення в короткій літописній фразі: **«Того жє лєта избиша множєство пєчєнєг Оскольд и Дир».**

Детальніше в письмових джерелах відображено похід руських дружин на Царград. «Повість временних літ» запевняє, що відбувся він чотирнадцятого літа царювання імператора Михайла III (866 р.)*. Характерно, що русичі з'явилися під стінами візантійської столиці тоді, коли імператор повів військо у похід проти мусульман. Було це щасливим збігом, а чи Аскольдові хтось повідомив про беззахисність Царграда? Якщо зважити, що такі походи ретельно готувалися, зокрема і завдяки збиранню інформації про противника, припущення про випадковість такого збігу здається ймовірним.

Військо Русі з'явилося під стінами Константинополя на 200 кораблях. Ескадра ввійшла у гавань Золотий Ріг (Суд — у руських літописах) і русичі почали грабувати мешканців передмість. Нависла реальна загроза падіння міста. Порятунок міг прийти тільки від імператора, бо в його ставку негайно відправили гінців. Михайло поспішив на виручку обложеній столиці.

З великими труднощами, як запевняє літописець, йому вдалося пробитися до Константинополя. Тепер сил у місті було достатньо, щоб відбити штурм русичів, проте писемні джерела пояснюють успіхи захисників не цим, а таким собі церковним дивом. Михайло разом з патріархом Фотієм вирушають до церкви Богородиці Влахерни, де й проводять усю ніч у молитвах. Ранком вони беруть ризу богородицької ікони і з піснями несуть до моря. Там її опускають у воду, після чого тиша і цілковитий штиль змінюються бурею. Морський шторм порозкидав ворожі кораблі, викинувши їх на берег. Справу стихії довершили воїни Михайла, котрі знищили майже поголовно дружинників Аскольда, які дісталися берега. Літописець зазначає, що врятуватися вдалося небагатьом: **«Яко мало их** (русичів. — **П. Т.) от таковыя бъды избъгнути и въ свояси возъвратишася»[1].**

Дані про похід русичів на Константинополь літописець почерпнув від продовжувача Амартола, по суті, без редакції, хоча й з уточненням, що очолювали військо Аскольд і Дір. Як вважав Д. Лихачов, імена князів узято руським перекладачем або переписувачем з якогось іншого джерела, можливо, народного переказу.

Отже, Русь зазнала поразки. Проте в історії інколи трапляється, що й несприятливе завершення воєнних кампаній обертається надбаннями. Так сталося й цього разу. В Никонівському літопису (під 876 р.) міститься оповідь про перше хрещення Русі за князювання Аскольда та Діра. По суті, це була умова мирної угоди між сторонами. Русичі зобов'язувалися прийняти хрещення і просили царя прислати їм архієрея. Щоправда, при цьому вони начебто зажадали підтвердження божественної сили нової для них віри і погодилися хреститися тільки після того, як кинуте у вогнище святе Євангеліє зовсім не зачепив вогонь: **«Сиє видєвшє Руси удивишася, чюдящєся силє Христовє, и вси крєстишася».**

Про хрещення безбожних і гордих русичів повідомляють і візантійські автори, зокрема патріарх Фотій, який пережив жах нашестя південних варварів на богохранимий град Константинополь.

Є відомості, що Південна Русь не була ізольована також від подій, що відбувалися на півночі східнослов'янського світу. В. Татіщев стверджував, що в 866 р. Аскольд здійснив переможний похід на кривичів, а наступного року до Києва з Новгорода прибігло багато новгородських мужів. Трохи раніше в Новгороді сталася подія, яка, очевидно, і зумовила масовий вихід новгородців до Києва. Йдеться про вбивство Рюриком слов'янського князя Вадима Хороброго та побиття його боярського оточення. В. Татіщев припустив, що новгородські слов'яни тікали до Києва, не витримавши варязького насильства, не бажаючи бути рабами.

Політична ситуація у східнослов'янському світі різко змінилася після 879 р. На той час Рюрик помер, і влада над північною Руссю перейшла до його родича Олега (формально при владі перебував син Рюрика Ігор, але у зв'язку з його малолітством усім управляв Олег). На відміну від Рюрика його не задовольняла роль ладозько-новгородського князя. Як і Аскольда, Олега вабив до себе південь східнослов'янського світу, а також далекий Царград.

У 882 р., зібравши під свою руку дружини варягів, чуді, словен, мері, весі та кривичів, Олег вирушив у похід на південь відомим шляхом «з варяг у греки». Заволодівши Смоленськом і Любечем, він посадив у них своїх намісників, з чого можна зробити висновок, що раніше цими центрами управляли з Києва.

Як випливає з літописної оповіді, поява військової флотилії під Києвом була несподіванкою для киян. Мало того, флотилія пройшла начебто й зовсім не помічена ними і причалила до київського берега не в Почайні, що споконвіку слугувала київською гаванню, а в районі урочища Угорського.

«И придоста (Олег. — **П. Т.) к горамъ Києвьскимъ, и увъда Олегъ, яко Осколдъ и Диръ княжита, и похорони вои в лодьях, а другия назади остави, а самъ придє, нєся Игоря дътьска... И присла ко Асколду и Дирови, глаголя, яко Гость єсмь, и идємъ въ Грєки от Олга и от Игоря княжича. Да придъта к намъ к родомъ своимъ»[2].**

Вчитайтеся уважно в цей текст, і ви побачите в ньому багато темних місць. Як могло статися, що в Києві не помітили проходження по Дніпру такої могутньої флотилії? Чому вона причалила до київського берега, по суті, обминувши саме місто? Чому факт князювання в Києві Аскольда та Діра був такий несподіваний для Олега? І, нарешті, чому київські князі пішли до Олега, а не він до них, що більше відповідало б нормам дипломатичного етикету?

Князювання Аскольда й Діра у Києві

Пошук прихованої логіки подій 882 р. розпочнемо з характеристики урочища, яке стало свідком трагічної події. Розкинулося воно приблизно на відстані трьох кілометрів від Старокиївської гори, навпроти того місця, де з основним руслом Дніпра з'єднується один із його рукавів. Уже в ранній період історії Києва тут було значне поселення, можливо, торгова слобода. На користь цього свідчать знахідки арабських монет, зокрема й скарбів. Неподалік цього урочища розташовані й так звані «варязькі» печери, мабуть, вириті норманськими купцями під час їхніх зупинок на відпочинок.

Отже, варяги спрямували свої човни до місця, яке вони добре знали. А той факт, що флотилію не помітили, пояснюється, очевидно, тим, що вона пройшла не правим руслом Дніпра, мимо київської фортеці, а лівим, так званим «Чорториєм»**.

Чи було насправді несподіваним для Олега те, що київськими князями були Аскольд і Дір? Безумовно, ні. Названі князі вже двадцять років сиділи на півдні Русі, прославилися походами на греків і печенігів, і не знати цього Олег просто не міг. Подальші його дії покажуть, що він усе знав і задовго до припливття в Київ готувався до зустрічі з Аскольдом і Діром.***

Дослідників, а до них і літописців, постійно бентежила незвичність самого запрошення, направленого Олегом київським князям. Намагаючися знайти цьому факту розумне пояснення, укладачі Никонівського літопису дійшли висновку, що Олег був хворий (або удав), а Аскольд дуже хотів одержати багаті дари, обіцяні йому Олегом: **«И нынє в болєзни єсмь, и имам много вєликаго и драгого бисєра и всякого узорчиа; и єщє жє имамъ и усты ко устамъ ръчи глаголати наша къ вамъ».[3]**

Не підозрюючи підступності, Аскольд і Дір прийняли запрошення Олега і прибули до стану норманів з невеликою дружиною. Тут їх оточили дружинники Олега, які ховалися до цього в човнах, а той негайно вчинив над ними судилище. Ось як розповів про це київський літописець: **«И рєчє Олєгъ Асколду и Дирови: «Вы нъста князя, ни рода княжа, но азъ єсмъ роду княжа, и вынєсоша Игоря: А сє єсть сынъ Рюриковъ».[4]**

Обвинувальна промова Олега, як то кажуть, шита білими нитками. Якщо Аскольд і Дір не мали князівської родовідної, то не мав її і Олег. Із цитованого тексту видно, що він і сам це добре розумів, інакше не пред'являв би київським правителям як безперечну порфірородну особу сина Рюрика Ігоря.

Утім, можливо, що твердження про приналежність Олега до роду Рюрика, з'явилося внаслідок редакції «Повісті временних літ» у 1118 році. У Початковому зведенні це оповідання має дещо інший вигляд. У ньому весь час ідеться про двох ватажків походу варягів на південь, князя Ігоря та його

Військо Русі з'явилося під стінами Константинополя на 200 кораблях

на Русі

воєводу Олега, що відповідало дійсності. Очевидно, на редактора «Повісті временних літ», котрий проголосив Олега князем ще до затвердження його в Києві, вплинули відомості пізніших договорів з греками, де його названо князем.

Після висунення обвинувачень Олег наказав убити Аскольда і Діра, що й було зроблено. Після цього Олег сів на київський князівський стіл: **«И сѣдє Олєгъ княжа въ Києвъ».**[5]

Ось, з'ясовується, що було головною метою походу Олега на південь. Греки, про яких він повідомляв у посланні до Аскольда, були тільки зручним прикриттям справжніх намірів. На Царград Олег піде лише через 25 років. А тепер він хотів заволодіти Києвом і зробив усе для реалізації свого плану. Є всі підстави вважати, що захоплення столиці південної Русі він ретельно готував, до того ж воно забезпечувалося його прихильниками в самому місті.

Якби цього не було, навряд чи в Олега все склалося б так просто. Адже вбивство Аскольда під Угорським аж ніяк не гарантувало йому безперешкодного вступу в Київ. Місто було добре укріплене і мало загартовану в боях професійну дружину. Олег це, безумовно, знав і тому придумав таку хитру інтригу.

Сказане вище переконує, що Аскольд став жертвою не так прибульців варягів, як власних бояр, які не приймали його прохристиянську політику. На цю обставину звернув увагу ще В. Татіщев. Він писав: «Довольно вероятно, что крещение тому (смерті Аскольда. — **П. Т.**) причиной было; может, киевляне, не хотя крещение принять, Олега призвали».[6] На підтвердження свого припущення В. Татіщев наводить відомості літопису про побудову над могилою Аскольда церкви св. Миколая. Така трагічна смерть князя-християнина, як здавалося йому, була достатньою підставою для вшанування його як першого руського мученика.

Звинувачення київських правителів у їх некнязівському походженні дуже скидається на незграбну спробу Олега виправдати свою узурпацію влади над Києвом. За його логікою, Аскольд і Дір, хоча й були дружинниками Рюрика, права на незалежне володіння містом і землею не мали. Воно начебто цілком належало сім'ї Рюрика. Звідси і спроба подати себе його родичем. А якщо це так, то Олег видається не завойовником і вбивцею законних володарів Києва, а людиною, що відновлює право Рюрикового роду, порушене колись дружинниками, які не послухалися його.

До цієї літописної концепції добре вкладається і звістка про захоплення Києва Аскольдом і Діром у 862 р. Як дружинники Рюрика, вони начебто спитали в нього дозволу йти на Царград з родом своїм. Спускаючися по Дніпру, несподівано для себе побачили на високих кручах місто. Запитали, чиє воно, і почули відповідь, що місто це колись заснували три брати — Кий, Щек і Хорив. Минуло багато часу, брати померли, а кияни тепер платять данину хозарам. Після цього Аскольд і Дір вирішили не продовжувати свій шлях у Царград, а залишитися в Києві: **«Аскольдъ жє и Диръ остаста въ градѣ сємь, и многи варяги съвокуписта, и начаста владѣти польскою землєю».**[7]

Так слов'янське місто і підвладна йому земля полян потрапили до рук варягів. Дивно, особливо у світлі наступних претензій Олега, що ця обставина аж ніяк не принизила князівської гідності Рюрика. Він князював на півночі і зовсім не страждав від того, що незалежно від нього його бояри правлять у Полянській землі, ходять у походи на Царград, печенігів і навіть на полочан, які перебували в межах його володінь. Не знати цього він, звісно, не міг, але так нічого і не зробив, щоб поширити свою владу на Київ. Тільки через три роки після смерті Рюрика Олег раптом згадав про некнязівське походження Аскольда і Діра і вирішив відновити справедливість.

Таємне прибуття воєнної дружини Олега в Угорському під Києвом; проголошення малолітнього Ігоря наступником київського престолу; вбивство Аскольда й Діра

Приблизно такий вигляд має в «Повісті временних літ» легалізація права норманів на володіння тим, що їм ніколи не належало. У 862 р. відбулося цілком мирне здобуття столиці Полянської землі Києва варязькими дружинниками Аскольдом і Діром, а в 882 р. їх владу було замінено на князівську.

Чи могло так бути насправді? Мабуть, так, але певні сумніви залишаються. Вони — в самих обставинах зміни київської влади у 882 р. Хіба достатньою підставою для вбивства Аскольда та Діра було їх некнязівське походження? І навіщо знищувати своїх одноплемінників, коли можна було просто привести їх до присяги на вірність, коли не Олегові, про походження якого київські правителі, якби вони були норманами, знали напевне, то бодай Ігореві. Жорстокість Олега в даному разі нічим не виправдана. Інша річ, якщо перед ним були представники місцевої правлячої династії. Ось саме їх неодмінно треба було б знищити, може, навіть і до третього коліна, щоб розчистити дорогу новій владі, чужій слов'янам. Якщо дивитися на події 882 р. під цим кутом зору, то концепція поступового утвердження влади норманів над Києвом втрачає свою злагодженість, виникають великі сумніви в тому, що варяги відвоювали Київ у тих самих варягів.

У XV ст. польський історик Ян Длугош, який добре знав руські літописи, писав про Аскольда і Діра: «Після смерті Кия, Щека та Хорива, успадковуючи за прямою лінією, їхні сини і племінники багато років панували в руських, поки спадковість не перейшла до двох рідних братів Аскольда та Діра».[8]

Підтвердженням сказаного може бути і свідчення «Повісті временних літ» про існування князів з роду Кия та його братів: **«И по сихъ братьи дєржати почаша родъ их княжєньє в поляхъ».**[9] Як справедливо вважав М. Тихомиров, «род их» — це не хто інший, як спадкоємці Кия та його братів.[10]

Ще раніше версію літопису про варязьке походження Аскольда і Діра обгрунтовано заперечив О. Шахматов. Здійснивши ретельний текстологічний аналіз літописних відомостей, він дійшов висновку, що в Найдавнішому київському зведенні нічого не було сказано про прихід у Київ Аскольда і Діра, а тільки повідомлялося, що вони князювали в ньому. В реконструйованому вигляді найдавніша звістка читалася так: **«И по сихъ братия** (після Кия, Щека і Хорива. — **П. Т.**) **княжиста Кыєвъ Аскольдъ и Диръ и бѣста владѣюща Полями».** Отже, в уяві укладача Найдавнішого літописного зведення Кий, Щек і Хорив були не тільки засновниками Києва, а й родоначальниками князівського роду, знищеного Олегом.[11]

Розвиваючи думки О. Шахматова і М. Тихомирова, а також зазначаючи, що Никонівський літопис дає ім'я Аскольда з великої літери «О», як «Осколд», Б. Рибаков висловив дуже цікаве припущення, що ім'я цього тубільного князя могло зберегти стародавню праслов'янську форму, що бере початок від геродотівських сколотів, «названных так по своему царю».[12]

Хоч би як там було, є всі підстави вважати події 882 р. кривавим переворотом, у результаті якого на київському престолі відбулася зміна династій. Змінилася і роль Києва. Відтоді він перетворився на столицю об'єднаної Русі і його було названо літописцем «матєрью городом руським».

* Неясно, звідки взяв літописець дату походу. Її немає у продовжувача Амартола. Симіон Лагофет стверджував, що похід русичів відбувся на десятому році царювання Михайла III.

** Пояснення В. Пархоменка, підтримане О. Прицаком, що Олег з Ігорем ішли до Києва з півдня, вгору по Дніпру, геть некоректне. У літопису ясно сказано, що вони йшли з півночі, заволодівши дорогою Смоленськом і Любечем. Найдавніше київське зведення 1039 р. свідчить про це з усією очевидністю: **«И поидоша внизъ по Днъпру и придоша к горамъ Кыєвскимъ».**

*** Мабуть, тільки з Аскольдом. Як вважав О. Шахматов, імена Аскольда і Діра в сказання про здобуття Києва Олегом укладач найдавнішого київського зведення переніс з якогось усного переказу. Спочатку в цьому місці читалося тільки одне ім'я.

[1] Повесть временных лет (далі — ПВЛ). — М.-л. — ч. 1. — с. 19.
[2] ПВЛ. — ч. 1. — с. 20.
[3] Полное собрание русских летописей (далі — ПСРЛ). —т. 9 — СПб., 1862. — с. 15.
[4] ПВЛ. — ч. 1. — с. 20.
[5] Там же.
[6] Татищев В. Н. История российская. — т. 2. — М.-Л., — 1963. — с. 208.
[7] ПВЛ. — ч. 1. — с. 19.
[8] Цитується за виданням відомостей Длугоша про Русь у кн.: «Бестужев-Рюмин К. О составе русских летописей до конца XIV в.» — СПб. 1868. — с. 68.
[9] ПВЛ. — ч. 1. — с. 13.
[10] Тихомиров М. Н. Русское летописание. — М., 1979. —с. 55.
[11] Шахматов А. А. Разыскания о древнейших русских летописных сводах. — СПб., 1908. — с. 322 — 333, 477.
[12] Рыбаков Б. А. Киевская Русь и русские княжества XII — XIII вв. — М., 1982. — с. 308.

Після 882 року Київ перетворився на столицю об'єднаної Русі

! У номер

Керівництво «Укртелекому» особисто перевіряє хід приватизації в регіонах

Цього тижня почалися оперативні перевірки ходу пільгового продажу акцій ВАТ в його обласних дирекціях. Голова правління ВАТ «Укртелеком» Олег Гайдук доручив керівникам підрозділів генеральної дирекції ВАТ особисто перевірити відповідність механізму пільгового продажу. Так, останніми регіонами, які перевіряли, були Одеса та Чернігів. Подарунок до Дня працівників радіо, телебачення і зв'язку, який святкували 16 листопада, напевно, не найкращий, але, як кажуть, робота передусім.

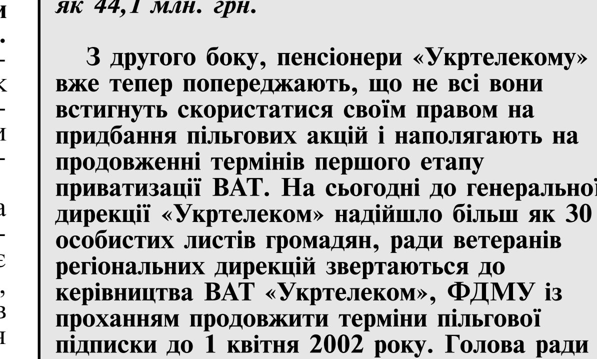
«Ми не можемо собі дозволити, щоб приватизація стратегічного для економіки України підприємства проходила з порушеннями прав наших акціонерів», — зазначила директор з організації управління корпоративними правами ВАТ «Укртелеком» Тамара Лозова. — Утім, з усією відповідальністю я заявляю, що істотних порушень у здійсненні пільгової підписки в регіонах ми не виявили, хоча певні недоліки, на жаль, мають місце». Вона пояснила, що головною метою керівництва ВАТ, регіональних дирекцій є донесення інформації про цінність акцій нашої компанії, що, на нашу думку, має спонукати пільговиків придбати їх за половину номінальної вартості. При цьому пані Лозова припускає, що в деяких випадках таку роз'яснювальну роботу могло б бути кваліфіковано як надто активний вплив на прийняття акціонерами рішення про купівлю свого пільгового пакета акцій. Несправедливо не зазначити, що дирекції ВАТ «Укртелеком» на прохання співробітників виплачують зарплату за декілька днів до встановленого терміну, дозволяють накопичувати на іменних рахунках, з яких оплачуються акції, гроші з платні за декілька місяців.

Довідка:

Станом на 13 листопада 2001 року понад 114 тисяч громадян стали співвласниками акцій ВАТ «Укртелеком». У більшості регіонів вже закрито 97—99 відсотків списку №1 — співробітники підприємства. Сплачено більш як 44,1 млн. грн.

З другого боку, пенсіонери «Укртелекому» вже тепер попереджають, що не всі вони встигнуть скористатися своїм правом на придбання пільгових акцій і наполягають на продовженні термінів першого етапу приватизації ВАТ. На сьогодні до генеральної дирекції «Укртелеком» надійшло більш як 30 особистих листів громадян, ради ветеранів регіональних дирекцій звертаються до керівництва ВАТ «Укртелеком», ФДМУ із проханням продовжити терміни пільгової підписки до 1 квітня 2002 року. Голова ради ветеранів Донецької дирекції ВАТ «Укртелеком» Анатолій Василевський зазначає, що частина пенсіонерів свого часу не вклала приватизаційні сертифікати в інші галузі, сподіваючись на те, що зможуть їх використати в приватизації підприємства, на якому працювали. «Позбавити їх можливості отримати свою частку власності через те, що розшукати в такий короткий термін пенсіонерів, які, наприклад, поїхали на зимовий період до своїх дітей, — обурюється пан Василевський, — було б відвертим знущанням».

Згідно з планом приватизації, пільговий продаж акцій ВАТ «Укртелеком» почався 1 жовтня і триватиме до 1 грудня 2001 року. Варто нагадати, що така масштабна приватизація в Україні проходить уперше, і відповідно, її досвід визначатиме принципи та механізм приватизації стратегічних об'єктів в майбутньому.

Примарні відсотки

Нехитрі думки

«Коли Україні потрібно вступити до Європейського союзу?» — з таким безпосереднім дитячим запитанням звернувся до респондентів Український центр економічних і політичних досліджень імені О. Разумкова. «У найближчі 5—10 років!» —по-піонерськи бадьоро відповіли аж 66 відсотків опитуваних. А кількість тих, хто не вважає доцільним вступ України до ЄС, узагалі за останній рік зменшилася з 18 до 10 відсотків. Ось вона, проміжна перемога євроінтеграційних устремлінь України: переважна більшість населення нестримно і якнайшвидше забажала жити в багатій, процвітаючій Європі. Відкривайте, брюссельські хлопці, ширше двері!

Однак цікаво: чи усвідомлюють ті тріумфально високі відсотки, що вступ до Євросоюзу, або хоча б зближення з ним, ніхто на блюдечку з голубою каймочкою не піднесе? І перш ніж відповідати на «коли...», слід самим собі відповісти на дуже багато інших, менш комфортних запитань.

Чи готові, наприклад, прибічники спринтерського вступу до ЄС захищати від сваволі влади свободу слова і відстоювати незалежну пресу, без якої про євроінтеграцію можна з чистою совістю забути? Захищати так, як це було у квітні в Чехії, де тисячі людей вийшли на вулиці Праги підтримати журналістів незалежного телеканалу. Або так, як це зробили недавно грузини. У нас пресі без жодних церемоній затикають рота, журналістів б'ють і вбивають — де ж хоча б один масовий протест населення, де потужний голос тих 66 відсотків?

Або інше: чи готові ті, хто так поспішає до Євросоюзу, захистити своє-таки право на вільне волевиявлення, виступити проти добре знаних нами виборчих махінацій? Так, як це було минулого року в Югославії, де сотні тисяч протестували проти намірів прибічників Мілошевича сфальсифікувати результати виборів, і саме ці сотні відвоювали законну перемогу Коштуниці... Що, в нас не було приводів до такого виявлення європейськості?

Чому в березні демонстрантів було п'ять, а не п'ятдесят чи п'ятсот тисяч чоловік? Чому у квітні ніхто не протестував, коли «валили» популярного в Євросоюзі Ющенка? З чим 66 відсотків зібралися так швидко вступати до ЄС — з нахабними корумпованими чиновниками на своїй шиї?

Соціологи, очевидно, ставлять не ті запитання. І підвіді на них ні про що не свідчать.

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.

Київ і Делі шукають шляхи зближення

(Початок на 1-й стор.).

За словами посла, Індія нині є «найбільшою демократією світу, яка бурхливо розвивається в усіх відношеннях і тому по праву повинна мати статус постійного члена РБ ООН».

Іншою політичною темою переговорів в Україні, сказав Бхушан Соні, буде обговорення підготовки візиту до Індії Президента України Леоніда Кучми.

Джерела в МЗС України, які побажали залишитися анонімними, повідомили журналістам, що коли цей візит відбудеться, то він стане другим візитом такого рівня до Делі. Останній раз Індію 1992 року відвідував Президент України Леонід Кравчук. А з 1996 року, після підписання контракту про поставки українських танків до Пакистану, взаємні візити українських та індійських лідерів на високому рівні припинилися, оскільки офіційний Делі сприйняв підписання згаданого танкового контракту як «недружній крок». Отож останній раз зустріч на високому рівні між Президентом України Л. Кучмою та прем'єр-міністром Індії Гуджралом відбулася у вересні 1997 року в Нью-Йорку під час роботи 52-ї сесії Генеральної асамблеї ООН.

Другою причиною припинення політичного діалогу на високому рівні стало засудження Україною ядерних випробувань в Індії 1998 року.

Отже, за словами згаданих джерел із МЗС України, якщо в Києві вдасться домовитися про візит Кучми до Делі, то тоді «візит міністра Абдулли буде спробним каменем, прологом для поглиблення не тільки політичних, а й торгово-економічних зв'язків».

За даними прес-релізу МЗС України, за 9 місяців поточного року загальний оборот двосторонньої торгівлі між Індією та Україною становив усього 170,77 млн. доларів, а на 1 липня цього року обсяг прямих індійських інвестицій до України становив лише 1,92 млн. доларів. «Це катастрофічно низькі показники», —визнало джерело з українського МЗС.

Володимир СКАНЯ.

Георгіо Фуентесу вже виповнилося 104 роки. Дослідники вважають: саме він став прообразом головного героя повісті Ернеста Хемінгуея «Старий і море». Річ у тім, що коли письменник жив на Кубі, Георгіо Фуентес був капітаном і товаришував із Хемінгуеєм.

Фото АП.

Із сертифікацією розібралися

Репортер

Шосте засідання чесько-української комісії з економічного співробітництва завершилося підписанням Угоди про співробітництво в галузі взаємного визнання результатів робіт з оцінки відповідності між Держстандартом України та Управлінням з технічної стандартизації, метрології та державних випробувань Чеської Республіки. Ця рамкова угода значно полегшить двосторонні економічні відносини, оскільки тепер і українським, і чеським підприємствам не доведеться сертифікувати товари двічі — спочатку в Україні, а потім у Чехії (або навпаки).

Це, в свою чергу, допоможе швидше просувати на ринках і здешевити українські та чеські товари. Хоча, як зазначив голова Управління з технічної стандартизації ЧР Александр Шафаржик Пштроз, угода стосуватиметься лише машинобудівної, енергетичної та медичної галузей.

Ще одним результатом роботи комісії стало підписання протоколу з питань торговельно-економічного співробітництва. На особливу увагу тут заслуговує питання про виконання Україною зобов'язань за Ямбірським договором. Згідно з ним Україна має поставити Чехії більш як один мільярд кубометрів газу. Під час переговорів сторони домовилися, що Міністерство економіки розробить відповідні робочі документи до середини грудня нинішнього року, а вже в січні 2002-го планується підписання нових угод між Україною та Чехією стосовно цього боргу.

Слід зазначити й те, що за останніх 9 місяців товарообіг між Україною та Чехією збільшився на 19 відсотків. Перший заступник держсекретаря Міністерства економіки Ігор Шумило зазначив, що ще є резерви збільшити і цей показник.

Тетяна ПАСОВА.

Процес — це також результат

У потоці взаємних звинувачень потонуло чимало добрих намірів учасників 6-х міжкорейських переговорів на рівні міністрів, які завершилися цього тижня у північнокорейському курортному місті Кимгансан. Сторони не змогли дійти згоди навіть щодо термінів проведення нової зустрічі розлучених Корейською війною сімей.

Судячи з публікацій північнокорейської газети «Нодон сінмун», Пхеньян усю вину за невдалий діалог переклав на Сеул. Не задоволена політикою офіційного Сеула і власна опозиція. Як повідомляє ІТАР-ТАКС, лідери Партії великої країни критикують адміністрацію президента Кім Де Чжуна за надмірні поступки Пхеньяну. Криза в міжкорейському діалозі настала після того, як делегація КНДР почала наполягати на проведенні наступних переговорів саме в Кимгансані і знову зажадала скасування запроваджених в РК після терактів у США посилених заходів безпеки.

Утім, у Посольстві Республіки Корея в Україні не схильні драматизувати ситуацію. За словами першого секретаря посольства Пак Санг Джина, самі переговори — то вже позитивний результат, так само, як і будь-які міжкорейські контакти, що свідчать про бажання продовжити діалог. Південнокорейська сторона щиро шкодує про те, що у Кимгансані не вдалося досягти відчутного результату, сказав пан Пак. Головне, сторони визнають, що такі зустрічі потрібні і що наступні міжміністерські переговори мають відбутися.

Ганна ЛУКАНСЬКА.

Вирішуватиме меншість?

Завтра в Болгарії відбудеться другий тур президентських виборів. До фіналу виборчих перегонів вийшли лідер Болгарської соціалістичної партії Георгій Пирванов і нинішній президент країни Петр Стоянов, який відстав у першому турі від нього на 1,4%. Згідно з болгарським законодавством, переможцем у другому турі стане претендент, котрий набрав найбільшу кількість голосів за будь-якої активності виборців.

Перевагу лівих у першому турі, хай навіть і незначну, пояснюють консолідацією їхніх зусиль, яка відбулася на тлі розпорошення сил прихильників правої ідеї — п'ять із шести кандидатів на президентське крісло були правоцентристами. Є також думка, що болгари просто втомилися від політики і Петр Стоянов виявився жертвою апатії виборців. Хоча переможець першого туру впевнений: «Вибори засвідчили, що люди бажають змін і їм потрібен новий президент». Його опонент вважає: причина — у розчаруванні людей, «вони чекали, що через 10 років реформ стануть жити краще, але цього не сталося, і провину за це я готовий розділити з іншими».

Імовірна перемога Георгія Пирванова здатна ускладнити відносини між гілками влади в Болгарії: співробітництву з правим прем'єр і парламентом, що його підтримує, можуть завадити ідеологічні суперечності. Тому прихильники Симеона Другого підтримують Петра Стоянова, який довів свою відданість курсу на вступ до НАТО і ЄС.

За такого незначного розриву в першому турі перемога нинішнього президента в другому здається вельми реальною. За умови, звичайно, що його підтримає хоча б частина прихильників кандидатів, котрі вибули. У будь-якому разі долю виборів, найпевніше, вирішать виборці екс-міністра внутрішніх справ, Богомира Бонева, який не пройшов до другого туру, але заручився підтримкою приблизно 20% тих, хто голосував.

Олег ДЕНИСОВ.

Час думати про вічне

Мусульмани в усьому світі святкують початок священного місяця — Рамадану. Згідно з ісламською традицією, в одну з ночей місяця Рамадан (дев'ятий місяць мусульманського місячного календаря) пророку Мухаммеду явився архангел Гавриїл (Джебраїл) і почав відкривати йому частини Корану. Протягом усього місяця мусульмани зобов'язані постувати. Вони мають утримуватися від їжі, пиття, ігор, видовищ протягом дня до настання темноти. Після настання темноти обмеження знімаються, але до надмірностей вдаватися не рекомендовано. Проводити час належить у молитвах, благочестивому читанні Корану, богоугодних справах, зокрема, роздаючи милостиню.

Вийти заміж за іноземця

Світ про Україну

(Початок на 1-й стор.).

І вільний ринок цієї колишньої радянської республіки запропонував своє вирішення — шлюбні агентства, котрі дарують жінкам мрії про набуття стабільності та приваблюють західних чоловіків обіцянками отримати вродливу дружину. «Я була заміжня. Потім у мене було кілька приятелів, але через якийсь час виявилося, що вони або алкоголіки, або не в змозі заробити хоч якісь пристойні гроші. Нині мені потрібне щось інше. Я вирішила вийти заміж за американця», — каже Оксана, бібліотекар із столиці України. «Я надіслала свої особисті дані й фотокартки до кількох шлюбних агентств і вже отримала кілька десятків відповідей, —розповідає ця 28-річна жінка. — Я хочу фінансової стабільності. Україна — не те місце, де варторостити дітей».

Оксана, яка стверджує, що батьки й друзі підтримують її в пошуках чоловіка-іноземця, — лише одна з багатьох українських жінок на ринку наречених. Шлюбні агентства з'являються, як гриби після дощу. В картотеках деяких із них — близько 20 тисяч імен кандидаток в дружини — українок. «Жінки в середньому отримують від 25 до 30 відповідей протягом першого тижня після звернення на нашу сторінку в Інтернеті», — каже Андрій Годлевський, менеджер міжнародної служби знайомств «Форин аффер» у Києві.

Західних чоловіків приваблює те, що їхні українські дружини займатимуться родиною, а не кар'єрою — очевидне свідчення того, що зберігається ставлення до фемінізму, яке побутувало ще за радянських часів, як до течії, спрямованої проти інституту сім'ї і проти чоловіків загалом. «Наші леді жіночні, неемансиповані, ніжні й лагідні, без надмірних амбіцій, — зазначено в рекламному оголошенні шлюбного агентства «Русская жена», що в Києві. — Їх не цікавить зовнішність чоловіка. Отже, їм байдуже, привабливий він чи ні, молодий чи не дуже».

Українські жінки, по яких економічна криза, що вибухнула після краху комунізму, вдарила дужче, ніж по чоловіках, погоджуються з цим, бо прагнуть фінансової стабільності. Багато хто з них вийшли заміж і народили дітей до 25—26 років. Вони домінують у малозабезпечених групах: у родинах, де є лише один з батьків, майже завжди цим самим батьком виявляється жінка і, згідно з офіційними цифрами, більшість безробітних — також представниці слабкої статі. «Ми одержуємо безліч листів від жінок, які живуть на мізерну зарплатню, — каже Годлевський. — Природно, вони хочуть жити в країні, де немає економічних потрясінь». А мрії про ліпше життя за кордоном підживлюють західні рекламні ролики і «мильні опери», якими рясніють мільйони телеекранів у злиденних багатоквартирних будинках».

Про стрибунів і гречкосіїв

Нехай буде гречка?

Коли люди дорослішають, то з подивом дізнаються, що гречку можна не лише їсти. Виявляється, в неї можна ще й стрибати! Деякі дотепники взагалі стверджують, що гречку було розведено виключно для того, щоб в неї «стрибали». Для продовження українського роду.

В Україні в гречку стрибали з давніх-давен, стрибають сьогодні і, найімовірніше, стрибатимуть у майбутньому. Щоправда, не всюди. Скажімо, у нас, у горах, щоб стрибнути у найближчу гречку, треба бігти кілометрів зо триста, а за цей шлях можна витрусити не те що бажання, а й душу з тіла! А тому в місцевостях, де гречка не водиться, стрибають у кущі, зарослі, а то й грішним ділом у... ліжко.

Чому стрибають саме у гречку. а не, скажімо, у пшеницю, овес чи будяк? Чому не стрибають у будяк — зрозуміло. А вибирають гречку з-поміж інших злаків, мабуть, за її якісь таємні принади.

Так чи інакше, але «стрибуни у гречку» завдають шкоди і моралі, й сільському господарству країни. Адже після їх бурхливої діяльності залишаються не лише позашлюбні діти, а й геть витолочена гречка на площі десь у півгектара!

Стрибають у гречку люди незалежно від національності, майнового стану, політичних переконань та кольору шкіри. Отож наша проста українська гречка має демократичний, інтернаціональний, і головне — майже конфіденційний характер.

Чому, власне, стрибають у гречку? Щоб замаскуватися. Адже в наших неозорих гречаних ланах може безслідно зникнути цілий танковий корпус, не те що закохана парочка... А ось запитання, навіщо вони це роблять, краще поставити їм самим. Якщо їх, звичайно, знайдете. Гречані лани в нас широкі-широкі і вельми густі.

А з огляду на те, що стрибати в гречку у нас таки люблять, не варто очікувати зменшення посівів цієї корисної, воістину всенародної, справді багатофункціональної рослини. Адже масові стрибки у гречку тривають для продовження славного роду українських гречкосіїв! І гречкостирбів також...

Владислав ГУБКО.

Закарпатська область.

Мал. Володимира КАЗАНЕВСЬКОГО.

Тези й антитези

■ Не всі потрапляють на смітник історії, але всі — на цвинтар.

■ Хочеш розлютити ворогів — похвалися своїми успіхами, зробити приємне друзям — роскажи про свої біди.

■ Мудрий правитель спочатку позбавиться потенційних убивць, а потім скасує смертну кару.

■ На те й потрібні Одарки, щоб Карасі не дрімали.

■ Качай м'язи — і старший брат стане молодшим.

■ Безсила чесність викликає не тільки зневагу, а й бажання панувати.

■ Пізнавши себе, не залишайся мерзотою.

Володимир ГОЛОБОРОДЬКО.

Фотобайка

Академіки

— Привіт, Козел.
— Здрастуй, Осел!
— Я вже не просто Осел, а Осел-академік!
— Осел-академік — це звучить!.. Слухай, Ослику, допоможи й мені стати академіком. Я тобі віддячу, в боргу не зостануся.
— Кинь, хіба це головне?! Просто нелегка це справа — стати академіком, тим паче що в нас Ослячa академія, а ти... ти — козел. Хоча... здається, я знаю, як тобі підсобити. Ви, козли, створіть свою академію. І ти на правах ініціатора і головного організатора швиденько під шумок проголосиш себе козлячим академіком.
— Геніально!
— А ти думав, недарма ж бо я академік!

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Секретні ключові слова

Центр глобальної мережі підслуховування. Розлючений грандіозним прочуханом від керівництва начальник східноєвропейського напрямку виструнчив, як заведено, на «килимі» свого заступника майора Сміта.

— Майоре, високе начальство схильне навішати на нас усіх собак за те трагічне, що нині скоїлось у світі, — ледве не гарчав полковник на підлеглого, — і воно, на жаль, має рацію...

— Але ж ми ретельно прослуховуємо всіх і вся, сер! —заперечив майор.

— Чому ж тоді ми не почули найголовнішого?! — вбивче парирував полковник.

Запала гнітюча тиша.

— Отож слухайте уважно, Сміте, і ворушіть звивинами, щоб генерал Квіклінг цілком слушно не викинув нас на смітник. Я вимагаю негайних пропозицій з підвищення ефективності перехоплення вкрай важливої для нас інформації в цей тривожний час боротьби цивілізованого світу з новітніми силами всесвітнього зла. Гадаю, ви чудово розумієте, про що йдеться?

— Але ж, сер? — вихопилося у майора розпачливе, проте полковник рішуче обірвав його конструктивним запитанням:

— Чи не забагато серед ключових слів, на які налаштовані наші комп'ютери, щоб автоматично записувати фрагменти підслуханих розмов, усякого непотребу, так би мовити, словесного мотлоху? Можливо, реагуючи на усілякі неформальні слівця, наші комп'ютери тільки перевантажують мережу без особливої користі? Що, коли ми виключимо із ключових слів брутальні та специфічну слов'янську лайку, запозичену з часів татаро-монгольської навали — як їх там?..

— Матюки, сер?

— Так-так! — збуджено вигукнув полковник. — Очистимо нашу електронну пам'ять від усієї гидоти — виконуйте негайно!

***

Центр глобальної мережі підслуховування. Скуйовджений майор Сміт вбігає до кабінету полковника з вигуками «Все пропало!». Досвідчений розвідник ледве приводить Сміта до тями.

— Сер, це неймовірно! Я виконав ваш наказ, і наші найзахищеніші у світі програми немов подуріли, ніби нахапалися вірусів з усього світу — таку нісенітницю несуть. Ось погляньте — про ціни на сало, про колорадського жука, про фальшиву горілку або отруту для мишей. Про що ж теперечки доповідатимемо генералові Квіклінгу?!.. Ні, шефе — усе пропало!..

Мужнє красиве обличчя полковника вмить аж почорніло, але враз просяяло:

— Получилось! — вигукнув він, знавець купи іноземних мов, чомусь російською. — По-лу-чи-лось! Виходить, дорогий Сміте, там у них без вживання отих капосних слів не робиться нічого значущого! Отож поверніть до переліку ключових слів усю відому нам неформальну лексику, і ми знатимемо не тільки те, про що вони говорять, а й те, про що думають! До речі, не забудьте про кримінальний жаргон, як його там?..

— По-фені, сер!

— Так-так, і неодмінно по-фені — виконуйте!

***

Центр глобальної мережі підслуховування. Тиждень після перемоги цивілізованого світу над всесвітнім злом. Генерал Квіклінг чіпляє на груди полковника орден золотого листя оливи, а майорові — орден срібного листочка...

— Людство ще не віднайшло слів, панове, щоб гідно оцінити ваш внесок у нашу спільну перемогу, — розчулено вітає офіцерів генерал. — Проте, панове, потурбуйтеся, щоб відкриття про найголовніші ключові слова залишилося найсуворішою таємницею. І не лише заради наших майбутніх перемог. Адже пересічні законослухняні громадяни гідні того, щоб ніколи не знати, з якими слівцями на устах часом вирішують їх долю. Ніколи — чи не так?!

— Так, сер! — хвацько вихопилося у героїв.

Юрій БОЛЬШАК.

Сім мішків гречаної вовни

Дотягнути б!

— Ало, доброго дня, Іване Івановичу!
— Здрастуйте. З ким маю честь?
— Це я, Петро Григорович Сидорчук.
— Вибачайте, щось не пригадую. Це ми не з вами вчора у нічному клубі витанцьовували?
— Ні, ви мене не знаєте, я ваш виборець. Голосував за вас на минулих виборах.
— А-а, зрозуміло. Слухайте, я зараз надзвичайно зайнятий, п'ю каву. Чому б панові виборцю не записатися до слуги народу на прийом?
— Я б із радістю, але не можу з хати вийти, нема в що взутися: черевики розлізлися, залишилися самі підошви, та й ті — діряві.
— Що зробиш, сьогодні всім важко. У вас якісь проблеми?
— Безробітний я!
— Не ви один. Ще щось?
— Їсти нічого, ціни кусаються, за квартиру платити нема чим...
— Згоден, у країні страшна криза.
— Дорогесенький депутате, що ж мені робити?
— Сподіватися! Головне — це сподівання та віра у свого депутата, єдину вашу надію і опору! До речі, за дві години у мене літак на Амстердам. Будемо на Міжнародному форумі обговорювати проблеми людства, може, і для вас щось вирішимо.
— Ой, Іване Івановичу, рідненький, я не находжу слів, ва-а...
— Не скигліть! Переконаний, що форум пройде конструктивно.
— Я буду молитися і чекати!
— Чекайте! Щоправда, з Амстердама я їду до Мадрида, потім у мене укладання угоди, потім...
— Що потім?
— Потім відпочинок усією родиною. Але ви не хвилюйтеся, я і на Канарах збираюся тільки те й робити, що думати про вас!
— Ну, а після Канар?
— Подивимося, подивимося. Адже там і до наступних виборів рукою подати, якщо до них дотягнете — пакет із гречкою я вам гарантую. Звичайно, за умови, що ви потім знову проголосуєте за мене!

Олександр ПЕРЛЮК.

Всі новини

Дружина крутиться перед дзеркалом:
—Ти знаєш, любий, здається, я старію.
Чоловік:
—І це всі твої новини?!

Аналогічно

В одеському трамваї жінка повчає:
—Чоловіче, чого ви крутитеся, як хек на сковорідці?! Чи ви не знаєте, як треба поводитися у громадському транспорті? Ну як ви стали?! Ви коли-небудь бачили, як шпроти в банці розкладені? Так у трамваї аналогічно треба стояти.

Доказ

В магазин жіночої білизни вбігає чоловік:
—Дівчино, мені потрібні жіночі трусики. Тільки, будь ласка, швидше!
—Одну хвилинку! Назвіть розмір, фасон і колір.
—Це все неважливо. Мені просто треба навести судді доказ, чому я розлучаюся з дружиною.

Задешево

Лікар, оглянувши пацієнтку:
—Я вам випишу одні ефективні й недорогі ліки...
Пацієнтка, перебиваючи:
—Що ви, лікарю! Дешеві ліки мені не допоможуть. Та й подругам що я скажу? Що задешево повернула здоров'я?

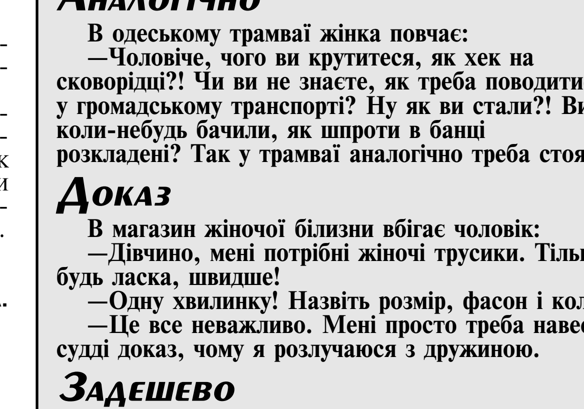
Чий пляж?

Оголошення в трамваї:
—Кінцева зупинка — пляж «Аркадія».
Пасажири:
—Чий-чий?..

Пародія

Одеський речовий ринок. Біля лотка зупиняється амбітна дама. Взявшись у боки:
—Ну й почім оця пародія?
—А ви братимете? Чи просто рота провітрюєте?

Юрій АЗАНОВ.

Мал. Вадима СИМИНОГИ.

Глухий Закутень

4. Вороття

Усього лише сто з лишком кілометрів відділяють завмерле минуле південної частини Керченського півострова від цивілізованого світу феодосійських околиць і цілий рік від літа.

Ще блимає маяк, ще погано видно путівець, що в'юниться від нього вздовж урвища, ще не розгулявся вранішній вітерець і ледь чути стогін хвиль, ще сплять... Ні, спочатку з'явився Вовк. Телячих розмірів вівчарка, що дві доби охороняла мене навіть від курей, нечутно виростає з пітьми, тиціється носом у руку і проводжає за хвіртку.

— Додому, Вовк, додому!

Униз по схилу, проте заважає щось позаду. Знову Вовк? Та бути не може! Дворянин, щось середнє між шпіцом і болонкою, яке подеколи випускають з будинку, трюхикає за мною з гори. «Додому, йди додому!» Він не слухається, зупиняється сторожко, чи не ображу, а потім — знов дріботить лапками. Попереду — сто двадцять кілометрів путівців, гравію, грудкуватого асфальту, напруженої артерії траси, я зараз мав би бути міцніший за булатну сталь, інакше не витримати. А він отут...

— Іди додому, хороший цуцику, іди.

Коли я обертаюсь наступного разу, Дворянина за спиною вже немає. Дякувати Богові...

Коктейль «а ля гудрон»

Нема нічого приємнішого, аніж розслабитися за столиком крихітного кафе на узбіччі закритого повороту і, лінькувато пережовуючи чебурек, спостерігати за життям маленького, мирного, курортного містечка. Зветься воно Приморський, але нині є передмістям Феодосії. Між ними кілометрів дванадцять. Та це ще нічого. От між Керчю й Челядіновим кілометрів двадцять набіжить. А теж передмістя. Мер так вирішив. Бо —курортна зона. Взагалі місцевість — хоч куди. Путівці упереміш з гравійками і вилизаний асфальт напруженої траси Керч—Феодосія. Поруч з рівнинними звивисті й нервіні дороги. Є місцинки, наприклад, між Фонтаном і Золотим, де горбляться один за одним два хребти: Кам'янистий і Аскар. Усі принади гірських серпантинів ПБК, але! Асфальтівка вузька, дуже-дуже погана, на куцих відрізках крутих спусків її немає взагалі, плюс безліч закритих поворотів. Таке диво — не передати! Або, наприклад, від Мар'івки до повороту на трасу, повз Висоководське лісництво, від прямої, як стріла, бездоганної дороги до затяжних підйомів і спусків «поворотами» з абияк покладеним гудроном. Але найкращий, на мій погляд, відрізок — між Батальним і Приморським: прямий до обрію, затяжні підйоми й спуски, а вздовж дороги миготить один і той само знак: «Обгін заборонено», «Кінець заборони обгону», «Обгін заборонено», «Кінець заборони...», «Обгін...», «Кінець...» І все одно летять як з похмілля.

— Розкажіть, як чебуреки готують.

Не до мене... Пара розімлілих від пива відпочивальників похилих літ намагається вивідати секрет не в татарочки, що робить фарш, а в Алли, яка їх «катає». Чебуреки так собі. І не в заміні м'яса цибулею справа: краєчки жорсткі. Алла детально розповідає...

Але от що цікаве, так це Нововідрадне, кілометрів за чотири від Золотого. При повному безлюдді, на пляжах у спеку й повне безвітря ані душі, — з протилежного від них боку —ціла низка пагорбів. Дуже правильної форми, порослих смарагдовою незайманою травою, з гострими верхів'ями. І майже на кожній з них — по самотньому дереву. Все це має вигляд інопланетний: неприродний, загадковий і сторожкий. В кого не питався, ніхто не знає. Вважатимемо, що натрапив на залишки захисної споруди, яку згадує ще батько історії Геродот. Наприкінці першого тисячоліття вона виконувала функцію другої лінії оборони Боспорського царства. Або це Узунларський, чи що, вал. Коли ні — вчені поправлять.

— А що, Алло, в них вийдуть чебуреки?

— Звичайно, — відгукується татарочка.

Не впевнений. Два секрети Алла, яка мене не дочула, їм не розкрила.

Дивні ці назви

У самому початку набережної Приморського є шикарний шинок, заввишки з п'ятиповерховий будинок. «Двісті вина». — «З апельсином?» — «Без». — «Ти себе у дзеркалі бачив, негр?» — «Давно». — «Ну так жери, з хреста знятий...» Я за столик сісти не встигаю, як бабахкає так, що склянки здригаються. І тут навчання! Хвилини не минає, як через столик угніздилася квітуча блондинка.

Що це цікаво, так це топографія. Є в Сакському районі село таке: Штормове. Грізна ця назва не має під собою ніяких підстав. Просто раніше воно звалося Фрунзенка, і щоб народ не плутав (не лише коли в голові джмелі гудуть) з Фрунзе Нижньогірського району, навіть автобуси на автовокзалі стояли поруч, перехрестили цілим сходом. Мотивували тим, що за чотири кілометри від уже Штормового є маленьке село Хуторок, де напровесні штормить не на жарт. Посміятися та забути, проте вже на Керченському півострові з іншим учасником революційного руху непогодженість трохи гірша. Від Керчі кілометрів за чотири, не набіжить більше, є селище Войкове. Через нього можна потрапити на узбережжя, до Курортного. Кого ти не питав би (випробував на собі, як справжній дослідник), усі в Керчі відправляють тебе на завод Войкова, який виготовляє каналізаційні люки. А це більш аніж за двадцять кілометрів від потрібного тобі повороту. І, нарешті, саме Курортне. Усі, в тому числі й аборигени, думають, що воно розташоване там, де відпочиває середній клас: біля підніжжя Карадагу. У принципі правильно. Але... Курортних у Криму — три. Перше взагалі в Білогірському районі. Друге, біля славетного заповідника, було відоме як Нижній Отуз. А третє — як Мама Руська. І ніхто нічого не плутав. Погано все-таки, коли політика втручається...

Тут бабахкає ще раз, і мій погляд падає на блондинку. Від її столика відходить хлопець, явно з барменів. Стримуючи посмішку й кинувши фразу «сама впораєшся». А сама... ох мама... руська... без певної частини купальника! І видовище це — на дурничку. Неподалеко і вздовж пляжу, де за огорожею відпочиває парочка «просунутих» німфеточок років по чотирнадцять...

> **Поторочі Курортного**
>
> *— На русалок хочеш подивитися?.. Рано прокидатися треба буде... — підсміюється хазяйка.*
>
> *— Немає тут русалок, — сумно посміхається її матуся. — Це на світанку у скелях дівки голяка купаються. А що є? Нічого вже нема. Коли кавуни вирощували, неподалік звідси, та які! Тільки ножика покажуєш, а він уже репається, ось тоді... Їх балаганами звали — жінок, яких прокляли матері. Завжди були у чорному й рухалися як привиди. Підемо у поле кавуни, огірки чи помідори збирати, а вони в куренях усе попеперевертають, речі порозкидають... Не доведи Боже їх побачити...*

Сама набережна під канонаду невидимої артилерії являє собою сумне видовище. Я нарахував на ній, постійно збиваючись, адже одне на одному, до двадцяти кафе-барів, з них більша частина явно дорогі. Й усі — під замком.

За межами селища-міста зі стіни кабінки для переодягання питає червоноармієць: «А ти відвідав мотель «Катюша»?» Сприймається як глузування, бо не лише військові — мало хто з місцевих його відвідав: ціни кусючі. І контингент тут особливий. На той момент — вельми добре підготовлені серфери, для яких їзда на дошках з вітрилами при чотирибальному хвилюванні складається всуціль із стрибків, — легка розвага. Майже навпроти — бар «Лоцман». У вихідні — місце для весіль. У робочі — варто лише поглянути на безліч кольорових фотографій над прилавком і придивитися до публіки, щоб зрозуміти: на цій території чужинці, навіть при гарних грошах, — трохи зайві.

А неподалік, біля узбіччя, риється у зелених дірявих ящиках для сміття бомж. Майже як у газетних публікаціях часів 70-х про загниваючий Захід. І візу оформлювати не треба.

«У сенсі напрямку інтелектуального розвитку»

«Ви не з місцевих?.. Маєте до нас якісь претензії?.. Зробити музику тихіше?..» — «Ні, все гаразд». Як на мене, чи не найкраще. У кримськотатарському чи то барі, чи то їдальні під назвою «Амет» недорого й різноманітно, тут послужливий офіціант Толик, який не стирчить у залі, а з'являється саме тоді, коли потрібен, і тут господар — великий, товстий і добродушний.

Скільки ж їх було? Актаське (Мисове), Чокракське (Курортне), Чурбаське (Рибне), Тобечицьке (Огоньки), Марфівське (Марфівка), плюс за Приморським теж солоне озеро. І якщо тут воно вже не може вважатися цілющим, усі стічні води селища його проєсмерділи, місцеві з відпочивальників сміються, мовляв, що у багнюці під парканом викачатися, що в озері, то всі перераховані вище — скарб неоціненний. Безлюдний, майже без рослинності, він лякає своєю дикістю й незвичними кольорами: від червонуватого до біло-сріблястого. Вести мову про лікувальні властивості цих вод можуть хіба що медики. Якщо колинебудь їх вивчать. Що через наші злидні трапиться ще невідь-коли. Мабуть, набагато дешевше, безпечніше й легше ввозити суцільну закордонну хімію, яка має назву ліків. Це у великі міста. А по селах? Кам'янське, Золоте, Курортне — та хіба тільки вони на Керченському півострові примітні не лише поганим чи взагалі ніяким зв'язком із зовнішнім світом, а й відсутністю кваліфікованої медичної допомоги? У Приморському мені розповідали, як у молодої пари, що приїхала відпочивати, захворіли одразу обидва малюки:

— Ми думали, якась епідемія. Тут є пансіонат «Дива», так і там — те саме... Жінка з однією дитиною у Феодосії, а він з другою тут мотається. Як вони до Києва виїхали — ніяк не збагну...

Набагато простіше споювати людей, аніж пропонувати їм хоч якусь роботу? Я бачив, як п'ють по селах. Це вже не колорит, це страшно! І примушувати їх зневажати свою країну. Можливо, американці можуть ридати при піднятті національного прапора, підсмикуючи пошите з нього ж, пардон, спіднє. В нас — куди тим американцям. Знаю випадок, коли корінний селянин з Мисового пофарбував у національні кольори ті зручності, що у дворі. Перед тим, як поїхати до Москви на заробітки. Думаєте, йому там солодко? Напевне задихається, як Іхтіандр у бочці для оселедців, без моря й скель, у рабстві в «крутих». Тільки б не зламався... І що найстрашніше —дозволяти вивозити «мізки», майбутнє країни. Не скоро забуду напис на татарському магазинчику в Курортному: «Пийте Coca-Cola. Тут продається». Звідки взялася, коли тут українською ніхто ні бельмеса? Один з місцевих довго м'явся, але пляшка «Барського» зробила своє:

— Тут є база відпочинку керченського будинку-інтернату. Нещодавно приїздили американці й ізраїльтяни, забрали частину дітей до себе.

... Звучить в «Аметі» узбецька музика. З виконавцями то чоловіком, то жінкою. Пристрасна. Як кажуть у таких випадках, знав би слова — плакав...

* * *

Центр Приморського — вуличка, перетворена на базар ганчір'я, — виводить до справжнього базару. Тут багато старих, що спилися. Чимало бомжів. З усіх більш-менш пристойних барів-їдалень працює лише «Таверна». Можна замовити печеню за 4.50 і поганяти ложкою два шматочки м'яса поміж недовареною картоплею.

— Я хотів лише її зрозуміти... — довго, важко вимовляючи слова, нудить поруч один п'яний старий другому, не менш тверезому.— У сенсі напрямку її інтелектуального розвитку...

— Діду! Скільки там на ваших золотих?..

* * *

Не більше восьми годин залишається до зворотного закиду на Сімферополь. Водієві на лапу гривень тринадцять — і можеш разом з велосипедом спокійнісінько трястися на задніх сидіннях. Сам. Все одно о 6.30 ранку пасажирів дуже мало. Контролер, водилою вже попереджений, при посадці тебе впритул не бачить, а контролерам, які перевіряють у дорозі, достатньо кивка головою й слів: «У водія...» На зворотному шляху можливі варіанти «розрахуємося пізніше» або, під час обов'язкової зупинки у Багатому, вручення квитка від Білогорська, до якого ще не доїхали. Це трохи гірше, бо, даєш ти 15 гривень чи 20, здачі не побачиш.

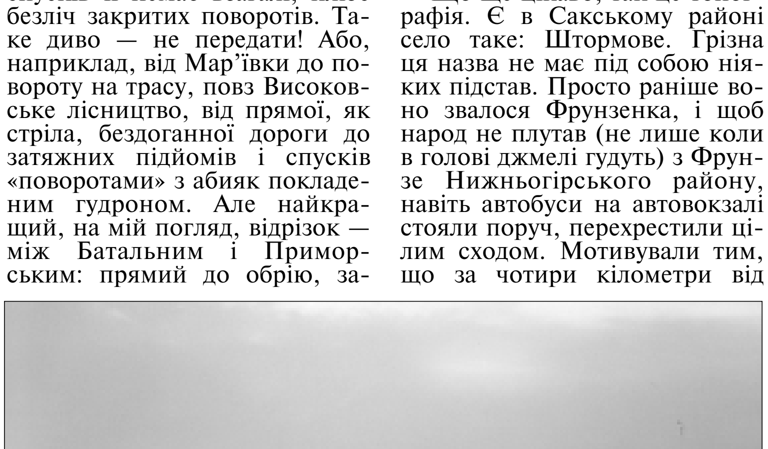
Не більше доби залишається до поїзда на Київ. Й на вокзалі весь день литиме дощ і хльостатиме холодний вітер. Кажуть, це Крим за тобою плаче. Кажуть, це на щастя. Кажуть, на вороття.

Й не більше тижня до подій, у яких активну й трагічну участь візьме місцевість за Опукським заповідником. Та, куди тебе не пустили.

Дмитро КОНОВАЛОВ.

На знімках: казантипське каміння; розпал оксамитового сезону в Курортному.

Фото автора.

(Закінчення. Початок див. у «ГУ» за 14—16 листопада.).

А ти відвідав мотель «Катюша»?

У бюджетному процесі — бойова нічия

Коментар

(Початок на 2-й стор.).

Однак при ближчому розгляді документа стає очевидно, що остаточних переможців поки що немає. Вони можуть з'явитися лише в разі ухвалення головного фінансового документа країни в другому і в третьому читанні.

Прийнята 274 голосами «за» постанова містить, щонайменше, два взаємовиключні положення.

У першому пункті документа сказано, що парламент «в основному» схвалює висновки і зауваження свого профільного комітету під керівництвом Олександра Турчинова. Водночас формулювання «в основному» нібито давало урядові можливість на свій розсуд сортувати депутатські пропозиції щодо бюджету. Прем'єр Анатолій Кінах, закликаючи депутатів ухвалити «оптимальний, чесний, збалансований і прозорий бюджет», чітко сказав, що уряд ніколи не погодиться включати до доходної частини гроші, отримані від приватизації стратегічної власності країни, і не піде на збільшення доходів за рахунок посилення фіскального податкового пресу на підприємства, «котрі працюють прозоро». Цю первісну позицію уряду підтримав Президент країни Леонід Кучма, і вони після голосування здавалося би могли святкувати перемогу.

Але потім депутати за наполяганням прихильників надання бюджетові «більшої соціальної орієнтованості» «приписали» уряду передбачити в ньому обов'язкове збільшення видатків на утримання міліції, інших органів охорони правопорядку, збройних сил, на охорону здоров'я та освіту. Цей пункт фактично нівелював попереднє торжество уряду, оскільки йому доведеться віднайти додаткові кошти у видаткових статтях бюджету. А їх там немає, і з'явитися вони можуть лише або після включення туди коштів від приватизації, або внаслідок збільшення податкових надходжень, або ж через перерозподіл інших статей видатків на інші потреби. Звісно, якщо уряд піде одним із цих шляхів, то це автоматично спричинить незадоволення тих груп депутатів, котрі уже були задоволені бюджетом.

Про те, що навколо бюджету триватиме лобістська боротьба за задоволення політичних та економічних інтересів різних депутатських груп, свідчать ще два результати голосування в четвер, 15 листопада.

Про справжнє ставлення депутатів до «соціального характеру бюджету» промовисто свідчить той факт, що засідання парламенту відбувалося в тісному кільці пікетів шахтарів, які вимагали збільшення видатків на вугільну промисловість. Однак за пропозицію у підсумковій постанові обов'язково передбачити в бюджеті збільшення таких видатків на 1,6 млрд. гривень (з 2,3 до 3,9 млрд.) проголосували лише комуністи і частина інших лівих депутатів. А депутати — члени Партії регіонів, котра декларує себе як «захисника інтересів шахтарського краю» і є лобістом донецького промислово-фінансового клану, за цей пункт не голосували, пояснивши свою позицію небажанням «бути популістами». Це перше і, на думку багатьох, показове голосування.

По-друге, свою особисту перемогу, а отже, і часткову перемогу опозиційної партії «Батьківщина» може святкувати голова бюджетного комітету Олександр Турчинов. Завдяки такому голосуванню він утримався на своїй посаді, незважаючи на підготовлену його противниками постанову про відкликання з керівництва комітетом.

Володимир СКАЧКО.

Куточок Буквоїда

Привіт з Оболоньки!

«Ми чекаємо ваших листів з ВІДОЗВАМИ та побажаннями». (Релігійна передача по Національному радіо 10 листопада.)

Правильно: «з відгуками» (можливий і «відзив»), бо «відозва» — це звернення з яким-небудь закликом до народу чи до населення (російською «воззвание»).

«В Софиевке обнаружены ПОДЗЕМНЫЕ КАТАКОМБЫ». (Газета «Сегодня», 22 жовтня ц. р.).

Ставлю могорича тому, хто покаже публіці наземні катакомби.

«Рухатися повинні КИТИЦІ рук, а лікті — притиснуті до тулуба». (Газета «Високий Замок», 23 червня 2000 р.)

Китиця — це прикраса на одязі, на шапочці і т. д., а частина руки — кисть.

Газета «Столичка» вже кілька разів друкувала оголошення про нову телевізійну гру, назва якої, у версії видання, має писатися так: «ДІКАНЬКА» (зокрема, 14 листопада ц. р.).

Дожилися! Рідну Диканьку правильно написати не можемо!

«Приймаються ПОРОБКИ із засушених рослин...» (Оголошення в газеті «Кіевлянинъ», № 39.)

Російське «поделка» українською буде «виріб» (можливо: «саморобка», «аматорський/любительський виріб», просто «робота»); «поделочный камень» — «виробне каміння»; «поделочные работы» — «дрібна робота».

І ще одне зауваження до цього ж оголошення: «РІЗДВЯНИЙ» пишеться без апострофа.

«Шутники не останавливаются». («Голос Украины», 13 листопада; йшлося про черговий конверт із білим порошком.)

Слід розуміти, «не останавливаются на достигнутом»? Краще було б «не унимаются».

«Термін придатності <такийто> до розпакування ОБОЛОНЬКИ». (Так написано на упаковці ковбаси, виготовленої в Костянтинівці Донецької області.)

За такі веселі помилки можна і призи вручати. Мешканцям київського масиву Оболонь раджу скористатися цією чарівною знахідкою донеччан.

Але написати треба було «оболонка» (російською «оболочка»), можна також — «обгортка».

Ваш БУКВОЇД.

Мал. Сергія ТЕРЕЩЕНКА.

Оголошення

А чим відмити наші душі?

Історія з конверта

Продаю на базарі мийні засоби. Щоб усе мити: і посуд, і одяг, і тіло. Шкода лише, що душу нічим помити. Бо така бридота іноді проявляється! Підходить якось до мене жінка, питає за порошок пральний вітчизняний, а руки ховає якнайдалі. Помітила мій погляд.

— Так-так, ось такі наслідки порошку імпортного.

Я глянув на простягнуті до мене руки. Господи, а на них місця живого немає, оце так попрала!

— Та не у вас купувала, не лякайтеся. У лікарні сказали, що були в порошку якісь домішки...

З шостої ранку до восьмої вечора торгую на базарі. І так щодня, бо їсти хочеться. І ліворуч, і праворуч, і напроти мене одні й ті ж Василі, Миколи та Михайли сидять. Торгують хто чим може — творять новітню історію сучасні українці.

Якось Михайло прийшов, шкільний товариш.

— Чого, — питаю, — такий невеселий?

— Ой, таку біду маю, що й казати! Ти ж знаєш, сам на господарстві кручуся. Жінка поїхала до Італії копійчину заробити, вже другий рік там. А вдома роботи повно, і в городі ладу треба дати, і коровудоглянути. Правда, дівчатка допомагають, але ж вони ще діти!

Місяців за три знову Михайло навідався.

— Ну що, — питаю. — Як там твої наречені, як жінка?

Ой, Боже, щось не так сказав! Очі в нього зачервоніли, аж набрякли слізьми, ледве видавив:

— Не питай, чоловіче, не питай. Учора дружина з Італії дзвонила. Сказала, що не приїде додому, буде там помирати.

— Чого? — аж скрикнув я.

— СНІДу заробила. Чого тепер додому їхати...

Василь ЛЕГА.

Івано-Франківськ.

Народний календар

Листопад зимі ворота відчиняє

19 листопада — Павла. Йде сніг — чекай сніжну й добру для озимини зиму.

20 листопада — Феодора. З Феодора-Студита стає холодно й сердито. Якщо відлига — чекай морозів.

21 листопада — Михайла. Має сповістити про зиму, бо Михайло «приїжджає на білому коні». Іній — на великі сніги, а туман — на відлигу.

22 листопада — Мотрони. Вже має бути вкрита снігом земля. Якщо в листопаді Мотря на білім коні приїде, то гостру зиму нам привезе.

Прикмети листопада

- *Якщо перший сніг упав на мокру землю, то залишиться, на суху — скоро зійде.*
- *Якщо в листопаді з'являються комахи, зима буде тепла.*
- *Качки чи гуси перелітають з місця на місце — на холодну зиму.*
- *Свійська птиця ховає голову під крило — буде холодно.*
- *Від першого снігу до санного шляху — півтора місяця.*

Будьте здорові!

■ ***При постійному головному болю треба пити два рази на день по півсклянки соку із сирої картоплі. При гастриті з підвищеною кислотністю або виразковому захворюванні шлунку і кишечника теж рекомендується вживати картопляний сік у таких самих пропорціях. Він припиняє печію, нудоту, позбавляє від болю в шлунку.***

■ ***150 г яблук потріть, перемішайте з соком половини апельсина, додайте 10 очищених волоських горіхів. Замість горіхів можна взяти кілька ложок вершків, а замість апельсина — 2 чайні ложки лимонного соку і стільки само меду. Ця суміш розрахована на вживання однією людиною протягом дня для відновлення сили.***

■ ***Гарбуз — справжня аптека в мініатюрі. Сучасна медицина віддає належне цій культурі. При серцево-судинних захворюваннях, порушеннях обміну речовин, особливо при ожирінні, захворюванні печінки і нирок гарбузова дієта дає чудовий ефект. Не можна забувати про нього і тим, хто скаржиться на набряки різного походження: це добрий сечогінний засіб.***

Фотофакт

Понад вісімдесят фелінологів на виставці кішок у Луганську репрезентували публіці своїх улюбленців. Найбільший успіх у відвідувачів мали кішки породи «донський сфінкс». Цю мутацію було вперше отримано близько 10 років тому в Ростові-на-Дону в Росії. Селекційна робота триває досі, представників цієї породи у світі не так і багато. Одне кошеня «донського сфінкса» може коштувати понад вісімсот доларів США.

Фото Олега Притикіна.

Київ.

Астрологічний прогноз

на 19—25 листопада 2001 року

Цього тижня не можна розслаблятися і надміру потурати своїм бажанням.

ОВЕН. Зіткнетеся з непередбаченими змінами ваших планів і тим, що ваші надії не справдяться. Потрібно буде швидко зорієнтуватися і перебудуватися. Тоді ви станете лідером серед своїх друзів і однодумців. Постарайтеся максимально використати нові умови, нетрадиційні шляхи та зв'язки.

ТЕЛЕЦЬ. Вся ваша енергія та ентузіазм спрямовуватимуться на саморекламу і просування по службі. Використайте цей час для активізації своєї професійної та громадської діяльності, щоб оточуючі помітили ваші справи й досягнення, завдяки чому у вас можуть з'явитися незвичайні можливості й перспективи.

БЛИЗНЯТА. Девіз цього тижня — різноманітність і неформальність. Найвигіднішим для вас може бути використання будь-якої можливості для того, щоб розширити свої перспективи й інтелектуальні кордони. Через конкурентів або компаньйонів активно зацікавитиметеся тим, що раніше вас не захоплювало.

РАК. У вас буде неспокійний тиждень. Часто відволікатиметеся і вирішуватимете якісь справи в терміновому порядку. І якщо не будете суворо дотримуватися наміченого плану, то легко справитеся з непередбаченими ситуаціями. Це може бути складно для вас, але гнучкий графік — кращий режим дня.

ЛЕВ. У цей період можуть несподівано загостритися стосунки з чоловіком і з тими, з ким співробітничаєте або перебуваєте в постійному контакті. Все може початися з обману й неприємної новини, а закінчитися великим скандалом. Залишитеся у виграші, якщо приймете зміни, які йдуть від вашого партнера.

ДІВА. Отримаєте радісну новину про здійснення свого бажання або про те, що ви до нього стали ближче. Вам можуть піднести цінний подарунок або предмет, який поліпшить ваше життя. Пощастить на потрібних людей. У вашому оточенні з'явиться людина, яка заразить вас оптимізмом.

ТЕРЕЗИ. Цього тижня ви обов'язково повинні щось зробити — ваші зусилля будуть досить високо оцінені. Можливо, отримаєте грошову компенсацію, премію, давно обіцяну роботу, надбавку, посаду або соціальну допомогу — те, що поліпшить матеріальний стан.

СКОРПІОН. Ви будете досить популярною особистістю цього тижня, набудете більш солідного вигляду. Можете використати цей період для того, щоб зважитися на вчинок стосовно кохання, пробити дуже важливу для себе справу, досягти нових умов. Можете закласти новий прибутковий напрямок і завдяки цьому будете здатні кардинально змінити своє життя.

СТРІЛЕЦЬ. Тиждень несе суцільні потрясіння й перестановки. Будете схильні сваритися, сперечатися, відмовлятися від старих зв'язків і одночасно створювати собі нове оточення. Може статися якась розмова або поїздка, яка послужить тому, що ваше життя потече по новому руслу.

КОЗЕРІГ. Цього тижня у вас відбудуться великі й несподівані зміни в прибутках і готівці. Суми й ступінь ризику дуже коливатимуться. Це може бути вихід на «вільні хліби» або втрата прибутку. Через гроші ви можете втратити друзів, добитися правди і впізнати своїх ворогів.

ВОДОЛІЙ. Можливо, ви будете дуже різкі й непередбачувані для оточуючих. Цього тижня ваш настрій і бажання можуть змінюватися і дивувати навіть вас самих. Використайте цей період для рішучих змін у своєму житті, аж до зміни зовнішнього вигляду, іміджу, стилю.

РИБИ. Ваші справи будуть успішнішими, коли повернуться люди, що нині далеко від вас. Можете відчути радість від того, що самі повернетеся туди, де колись були і де вам дуже подобалося. Використайте цей тиждень для початку самостійної справи або від'їзду за кордон.

І ніж має своє місце

Хочеш — вір, хочеш — не вір

Дарувати ніж — до сварки; той, хто подарував, повинен узяти в обмін гроші, бодай копійку.

Залишите ніж з вечора на столі — вранці відчуєте гострий біль у шлунку.

Не їжте з ножа — сердитим будете, не грайтеся з ножем — буде в домі сварка, не залишайте ніж у хлібі —буде голод.

Піч треба класти на молодий місяць — тепліше буде.

На новосілля потрібно нести хліб-сіль: до благополуччя і достатку.

Якщо входите перший раз до нової оселі — розкидайте всюди срібні монети: до багатства в тому будинку.

В'їжджаючи вперше в нову оселю, пустіть першою кішку, півня або внесіть віника — до щасливого життя на новому місці.

Фотофакт

Ветерану футболу — найкращому довоєнному форварду «Стахановця» (Сталіно), а потім «Шахтаря» (Донецьк) Григорію Балабі виповнилося 90 років.

На знімку: *Григорій Федорович з сином Ігорем.*

Фото Вадима ЛІСНОГО (Укрінформ).

Футбол

Путівки до Кореї/Японії-2002 розіграно. Крім однієї

Міжконтинентальний плей-оф чемпіонату світу-2002. **Іран—Ірландія. 1:0** (Дінмогаммаді, 90). Тегеран. Перший матч — 0:2.

Отже, на цей час путівки на фінальну частину турніру, який відбудеться 31 травня—30 червня наступного року в Японії та Кореї, мають:

Європа — Англія, Бельгія, Німеччина, Данія, Ірландія, Іспанія, Італія, Польща, Португалія, Росія, Словенія, Туреччина, Франція (чемпіон світу-98), Хорватія, Швеція;

Африка — Камерун, Нігерія, Сенегал, Туніс, ПАР;

Південна Америка — Аргентина, Бразилія, Парагвай, Еквадор;

Північна та Центральна Америка — Коста-Ріка, Мексика, США;

Азія — Китай, Корея (країна-організатор), Саудівська Аравія, Японія (країна-організатор).

Ще має визначитися власник путівки — переможець міжконтинентального плей-оф «Південна Америка —Океанія». Матчі Уругвай—Австралія гратимуть 20 (в Мельбурні) і 25 листопада (в Монтевідео).

Жеребкування фінального турніру відбудеться 1 грудня у місті Пусан (Корея).

Редактор номера Людмила КОХАНЕЦЬ.

Редколегія: Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Віталій ЖЕЖЕРА, Іван ІЛЛЯШ, Людмила КОХАНЕЦЬ, Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ, Світлана ПИСАРЕНКО, Віталій СУДДЯ.

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Загальний тираж 150000.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України».

Зам. 0311210.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Голос України

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-84-92; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 446-91-37, 441-89-34, 441-89-44; телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

Internet: http://uamedia.visti.net/golos

Засновник і видавець — Верховна Рада України